

Täysistunto

Perjantai 15.12.2023 klo 10.01—18.17

8.5. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan kello 13.44 keskeytettyä istuntoa.

Esitellään ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24. Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.48 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajana esittelen mietinnön koskien pääluokkaa 24. Pääluokkaan 24 esitetään yhteensä 1,3 miljardia euroa. Tämä on noin 42,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Tästä summasta suurin osa, 60 prosenttia, kohdistuu kansainväliseen kehitysyhteistyöhön. Loppu jakautuu ulkoasiainhallinnon, kriisinhallinnan ja muiden menojen kesken. Talousarvioesityksessä otetaan huomioon myös Nato-jäsenyyden tuomia kustannuksia, ja valiokunta on tyytyväinen siihen, että Ukrainan tukemista jatketaan. Hallituskaudella Suomen suurimpana kehitysyhteistyön kohteena Ukrainan tuelle onkin avattu pääluokassa oma momentti.

Ensimmäiseksi näistä neljästä esittelen ulkoasiainhallinnon toimintamenot. Momentille valiokunta esittää 256,1 miljoonaa, josta pääosa, 152 miljoonaa, osoitetaan edustustoverkosten toimintamenojen kattamiseen. Valiokunta haluaa korostaa, että nykyisessä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa maailmanlaajuisesti lisääntyneet jännitteet kuormittavat myös edustustoverkostoa. Erilaisten turvallisuussuhkien ollessa läsnä on aiempaa tärkeämpää huolehtia tarvittavista resursseista. Edustustoilla on myös merkittävä rooli viennin edistämisen, tavoitteissa liittyen työ- ja opiskeluperäiseen maahanmuuttoon sekä sen kehittämiseen sekä laittoman maahantulon ja systeemin hyväksikäytön ehkäisemiseen.

Toiseksi esittelen kriisinhallinnan kokonaisuuden. Valiokunta esittää momentille noin 53,1 miljoonaa euroa. Kokonaisuus sisältää erilaisia henkilöstömenoja ja rauhanvälitykseen suunnattuja varoja.

Lisäksi puolustusministeriön hallinnonalalle sijoittuu osa kriisinhallintaan liittyvistä menoista. Kriisinhallinnan osalta operaatioissa toimivan henkilöstön määrä pysyy samalla tasolla kuin millä se on viime vuosina ollut, arvioiden noin 400 htv:ssä. Rauhanvälitystyöhön Suomi on sitoutunut muiden maiden kanssa yhdessä. Tähän työhön valiokunta esittää noin 3,9 miljoonaa, reilun kolmanneksen enemmän kuin vuonna 23.

Kolmanneksi esittelen kansainvälisen kehitysyhteistyön kokonaisuuden. Suomen julkisen kehitysyhteistyön määräksi esitetään yhteensä 1,2 miljardia, ja summa vastaa noin 0,41:tä prosenttia arvioidusta bkt:stä. Summa sisältää menoja myös muilta hallinnonaloilta ulkoministeriön lisäksi. Painopisteenä on edelleen muun muassa naisten ja tyttöjen aseman sekä kaupan ja kehityksen yhteistyön vahvistaminen. Valiokunta korostaa kehitysrahoituksessa rahoituksen eri muotojen täydentävän toisiaan ja julkisen rahan suuntautumis-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

ta tarkoituksenmukaisesti. Kehitysapua ei jaeta hallinnoille ja toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Kehitysyhteistyö myös ehdollistetaan hallitusohjelman mukaisesti. Suomalaisten kansalaisjärjestöjen tukeen valiokunta ei esitä vähennyksiä.

Finnfundin pääomaa esitetään korotettavan 35 miljoonaa, josta 25 miljoonaa on tarkoitettu Ukrainan jälleenrakennustyöhön. Toimintaan sijoitetut varat menevät ilman ylimäärisiä hallintokuluja suoraan kehitysmaihin, ja sijoittaminen on tehokasta. Valiokunta korostaa, että Finnfundin toiminnan tulee tukea Suomen kehitysyhteistyön tavoitteita.

Kehityspoliittisiin lainoihin ja sijoituksiin valiokunta pitää esitettävää määrärahaa merkittävänä ja tavoitteiden mukaisena. Keskeistä on kuitenkin saada yksityisiä sijoituksia mukaan.

Muiden menojen osalta, joihin sisältyy muun muassa erilaisia valtionavustuksia, valiokunta esittää momentille 24.90.50 lisättävän 125 000 euroa. Määrärahalla on kansalaisjärjestöjen toimintaan useinkin merkittävä vipuvaikutus, esimerkkinä vaikka Artists at Risk-toiminta, joka auttaa muun muassa ukrainalaisia sotaa paenneita taiteilijoita ja tieteentekijöitä.

Arvoisa puhemies, tässä lyhyt esittely. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

14.53 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitän aluksi niin valtiovarainvaliokuntaa kuin ulkoasiainvaliokuntaakin vuoden 2024 talousarvioesitykseen saaduista arvokkaista huomioista. Niiden perusteella on selvää, että valiokunnat ja valtioneuvosto jakavat yhteisiä painopisteitä ja näkemyksiä Suomen ulkopoliitikasta. Tämä on pienelle maalle vahvuus.

Kiitän valiokuntia lisärahoituksesta kansalaisjärjestöjen työn tukemiseen vuonna 24. Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään lisännyt ulkoministeriön pääluokkaan 125 000 euroa tähän tärkeään työhön, mistä lämmin kiitos. Kansalaisjärjestöt ovat yksi suomalaisen yhteiskunnan tukijalka, ja heillä on merkittävä rooli ulkopoliittisen kansalaiskeskustelun edistäjinä.

Euroopan unionin ja Naton jäsenyydet määrittävät Suomen ulkopoliittikkaa. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana säilyvät oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Tiivis yhteistyö kumppanimaiden kanssa sekä hyvät kahdenväliset suhteet ovat kansainvälisten suhteidemme kulmakivi. Kehitämme laaja-alaisesti suhdettamme Yhdysvaltoihin, joka on yksi Suomen keskeisimmistä strategisista yhteistyökumppaneista ja liittolaisista. Hyvänä esimerkkinä tästä on maidemme välillä solmittava DCA-sopimus. Samalla tiivis pohjoismainen yhteistyö on epävakaa kansainvälisessä toimintaympäristössä yhä tärkeämpää.

Regeringen understryker Finlands nära samarbete med Sverige. Sveriges Natomedlemskap främjar hela regionens säkerhet.

Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristössä tapahtui perustavanlaatuisen muutos Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainassa. Kuten ulkoasiainvaliokunta ja valtiovarainvalio-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

kunta toteavat, kohdistuu Euroopan turvallisuuteen vakavin uhka vuosikymmeniin, eikä tilanne ole muuttumassa nopeasti. Vahva tukemme Ukrainalle jatkuu myös tässä talousarviossa sekä tulevana vuosina. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Ulkoministeriön talousarviossa tukeen Ukrainalle on varattu noin 90 miljoonaa euroa.

Suomi on Nato-jäsenyytensä myötä sotilaallisesti liittoutunut maa. Jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta ja Pohjois-Euroopan vakautta sekä asemoi Suomen entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteisöä. Keskiössä ovat vahva pelote, uskottava kansallinen puolustuskky, kansainväliset kumppanuudet sekä strategiset taloussuhteet. Ulkoministeriön talousarvioon on sisällytetty Nato-liittännäisiin menoihin yhteensä 16 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriö edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia Suomen rajojen ulkopuolella ja huolehtii Suomen elintärkeistä kansainvälisistä yhteyksistä ja lakisäateisistä konsulipalveluista ulkomailla. Ministeriön maahantulopalveluilla edistetään työperäistä ja estetään laitonta maahanmuuttoa. Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Suomen edustustoverkko kattaa ensi vuonna 90 toimipistettä, joista 89:ssä on lähetettyä henkilökuntaa. Kuten valtiovarainvaliokuntakin korostaa, on kattavan edustustoverkon toimintakyvyn kehittäminen ja ylläpitäminen pitkäjänteisesti aiempaakin tärkeämpää.

Ulkoministeriössä valmistellaan parhaillaan hallitusohjelman mukaista ulkoasiainhallinnon uudistusta, joka tukee uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ottamalla huomioon esimerkiksi Nato-jäsenyyden mukanaan tuomat lisävelvoitteet. Uudistushankkeessa tarkastellaan myös Suomen edustustoverkkoa pitkällä aikavälillä. Resurssit ja panostukset painottuvat maihin, jotka ovat Suomen kannalta strategisesti merkittäviä.

Euroopan turvallisuustilanteen muutokset edellyttävät varautumista muutoksiin myös kriisinhallinnan osalta. Osallistumme edelleen aktiivisesti Etyjin, EU:n, Naton ja YK:n sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan. Suomen kansainvälisten kriisinhallintatehtävien painopisteet ovat Libanonissa, Irakissa, Kosovossa ja Ukrainassa. Rauhanvälityksessä lainataan suomalaista osallistumista YK:n ja muihin rauhanvälitys- ja dialogiprosesseihin.

Vaikka hallitusohjelmassa ei osoitettu varsinaisia toimintameno- ja hennyksiä ulkoasiainhallinnolle, joutuu myös ulkoministeriö sopeuttamaan toimintaansa. Nykyinen määrärahataso ei riitä kattamaan hallinnonalan menoja. Hallitusohjelman mukaisesti meidän on tarkkaan harkittava, mihin rajalliset resurssit käytetään niin, että ne parhaiten tukevat Suomen ulkopoliittisia tavoitteita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkomaankauppaministeri Tavio, olkaa hyvä.

14.58 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Herra puhemies! Kansainvälinen toimintaympäristö ja kauppa ovat olleet viime vuodet mittavan murroksen keskellä. Muuttuvat tilanteet ovat pakottaneet Suomen pohtimaan asemaansa kansainvälisessä kaupassa ja kehitysyhteistyössä. Kilpailu kriittisistä raaka-aineista sekä korkean teknologian tuotteista on kiihtynyt. Erilaiset kaupan esteet ovat lisänneet kansainvälisen kaupan epävarmuutta. Tilanne Suomen kaltaisen ulkomaankaupasta riippuvaisen kansantalouden kannalta on haastava. Taloutemme tasapainottamiseksi, kilpailukykyämme ylläpitämiseksi ja työllisyyden parantamiseksi meidän täytyy jatkaa työtä sääntöpohjaisen kansainvälisen

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

kaupan toimintaedellytysten vahvistamiseksi, viennin edistämiseksi ja investointien houkuttelemiseksi Suomeen.

Monenkeskiset Maailman kauppajärjestö WTO:n säännöt luovat pohjan kaupalle yli 90 sellaisen maan kanssa, joiden kanssa EU:lla ei ole vapaakauppasopimuksia, joukossa myös tärkeä kauppakumppanimme Yhdysvallat. Suomea vientivetoisena maana palvelevat parhaiten mahdollisimman laajapohjaisesti sovitut kaupan säännöt. Monenvälisten kaupan sääntöjen rinnalla tarvitsemme alueellista ja kahdenvälistä yhteistyötä. EU:n ja Yhdysvaltojen välisen kauppaja- ja teknologianeuvoston työssä Suomelle keskeisiä aiheita ovat kaupan helpottaminen, teknologiayhteistyö sekä ympäristö- ja energiateknologiaviennin helpottaminen.

Euroopan unionilla ja sen myötä Suomella on maailman laajin kauppasopimusverkko, jolla parannetaan yritysten markkinoille pääsyä. Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite Suomen kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon laatimisesta etenee. Tämän ohella viimeistelimme selvitystä Team Finland -verkoston uudistuksista. Tavoitteena on parantaa vienninedistämistyötä ja sen tehokkuutta. Joulukuun alussa valmistui raportti ulkoasiainhallinnon uudistamissuosituksista. On keskeistä, että suositusten toimeenpanossa huomioidaan kaupallistaloudelliset seikat ja viennin edistämisen tarpeet.

Herra puhemies! Kehityspolitiikassa on käynnissä välttämätön lähestymistavan muutos. Kehityshaasteiden mittavuuden takia on tärkeää, että myös yksityissektori saadaan enenevässä määrin mukaan kehitysyhteistyöhön. Hallitus pyrkii myös yhdistämään kaupan ja kehitysyhteistyön linkkejä entistä enemmän. Talouden läpileikkaavan tasapainottamisen johdosta kehitysyhteistyössä on edessä merkittäviä säästöjä. Kehitysyhteistyön painopistemaita tulee hallitusohjelman mukaisesti olemaan aiempaa vähemmän. Vaikutavuutemme vahvistuu, kun kohdennamme resursseja entistä strategisemmin ja priorisoimme toimintoja. Bruttokansantuloon suhteutettuna kehitysyhteistyöhön käytetyn summan arvioidaan vuonna 2024 olevan noin 0,41 prosentin luokkaa, mikä vastaa keskimääräistä EU-maiden tasoa.

Herra puhemies! Suomen tuki Ukrainalle jatkuu järkkymättömänä. Olen vastuuministerinä pitänyt huolen siitä, että hallituksen vahva tahtotila toteutuu myös kehitysyhteistyön rahoituksen suuntaamisessa yhä enenevässä määrin Ukrainaan. Tällä vaalikaudella Ukraina on ylivoimaisesti suurin kehitysyhteistyökumppanimme. Hallitusohjelmaan pohjautuva Suomen kansallinen Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelma on nyt viimeistelyssä. Suunnitelma parantaa edellytyksiä suomalaisyritysten liiketoiminnalle Ukrainassa.

Kiitän valiokuntia talousarvioesitystä koskevasta työstänne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoroa haluavat edustajat voivat pyytää sitä painamalla v-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.03 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on totisesti kuluneen vuoden aikana tapahtunut paljon Suomen turvallisuusympäristössä ja myös meidän oman turvallisuutemme vakiinnuttamisen osalta, merkittävimpana Nato-jäsenyys, josta ei ole kovin kauan, mutta se tuntuu jo tällä hetkellä hyvin luontevalta osalta meidän identiteettiämme ja toimintaamme. On tärkeää, että olemme keskeisissä ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä yksimielisiä ja kykenemme

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

löytämään kansallisen konsensuksen, vaikka joissain fundamentaalisissa asioissa, kuten esimerkiksi Suomen kehitysyhteistyön määrässä, meillä on eriäviä näkemyksiä.

Puhemies! Eilinen oli ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta varsinainen uutisten päivä. Kerrottiin itärajan laittamisesta kiinni ja kahdenvälisestä puolustussopimuksesta Yhdysvaltojen kanssa, ja Eurooppa-neuvosto teki päätöksen itälaajentumisesta aloittaessaan neuvottelut Ukrainan ja Moldovan EU-jäsenyydestä. Ministeri Valtonen, kuinka luonnehtisitte tuota eilistä uutispäivää ja sen merkitystä Suomelle, ja kuinka Suomi voi tukea Ukrainan ja Moldovan mahdollisimman pikaista EU-jäsenyyttä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

15.04 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että hallitus jatkaa edellisen hallituksen linjaa Ukrainan tukemisessa. Ukrainan täytyy pystyä puolustautumaan Venäjän brutaalilta hyökkäyssodalta. Useita tukipaketteja tämän eteen on annettu viime vaalikaudella, ja nyt hallitus on jatkanut tällä vaalikaudella hyvin tekemistä, esimerkiksi aseapupaketit puolustusministeriön kautta.

Ministeri Tavio mainitsikin tuossa kehitysyhteistyön ja sen vahvan kytköksen Ukrainaan, mikä on erinomainen asia, humanitäärinen apu ja tämä jälleenrakennus, josta nyt ovat projektityö ja suunnitelmat menossa siellä ministeriössä. Kysyisinkin tähän tarkentavan kysymyksen: kuinka suomalaiset yritykset, joilla on halua olla mukana Ukrainan jälleenrakennuksessa, pääsevät konkreettisesti mukaan tähän projektiin, kuinka he pääsevät osallistumaan ja jälleenrakentamaan Ukrainaa siten, että tämän kautta saadaan myös suomalaista vientiä edistettyä hyvinkin tarkoituksenmukaisella tavalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

15.05 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kansallises-
ta turvallisuudesta huolehtiminen painottuu näinä aikoina, kun Venäjä käy julmaa hyökkäys-
sotaansa Euroopassa. Meidän on varauduttava erilaisiin uhkiin ja lisääntyvään hybridi-
vaikuttamiseen Suomea kohtaan. Suomesta on tullut Naton jäsen, ja olemme tekemässä
DCA-sopimusta. Uusi ulko- ja turvallisuuspoliittinen aikakausi vaatii uudenlaisia paino-
tuksia. Geopoliittinen sijaintimme määrittelee ne realiteetit, joihin ei ole syytä suhtautua si-
nisilmäisesti. Todellisuutta on, että suuri itänaapurimme käyttäytyy arvaamattomasti ja
Suomen on oltava valmistautunut kaikkiin ulkopoliittisiin uhkakuihin. Yhdessä puolustus-
ministeriön hallinnonalan budjettiehdotuksen kanssa tämä ulkoministeriön hallinnonalan
kokonaisuus huomioi Suomen turvallisuusympäristön ja luo hyvät edellytykset turvata
suomalaisten turvallisuus. Lisäksi on tärkeää, että Suomen tuki Ukrainalle jatkuu vahvana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

15.06 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuuspo-
liittinen tilanne on todellakin muuttunut paljon jännitteisemmäksi viimeisen parin vuoden
aikana. Nyt Suomi on paljon oleellisempi, integraalimpi osa läntistä liittoumaa tietysti
Nato-jäsenyyden myötä ja sitten tämän DCA-sopimuksen myötä.

Sitten kun asiaa katsoo taas talouspolitiikan näkökulmasta, niin näkyy tietynlaista kil-
voittelua esimerkiksi Yhdysvaltain IRA-paketin suhteen ja Euroopan unionin omien tuki-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

instrumenttien kohdalla. Kilpailu on tietysti markkinoilla hyvä, mutta joskus ainakin tulee ajatelleeksi, onko siinä vähän tarpeetontakin mukana, eli tietynlainen työnjako myös länsiliittouman sisällä olisi ihan tarpeen. Kysyisin siitä, miten lähdetäisiin tekemään tätä työnjakoa, joka vahvistaa nimenomaan läntistä liittoumaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.07 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhden ulottuvuuden Suomen turvallisuusympäristöstä tämä budjetti ikävä kyllä jättää vähän retuperälle. Nämä hallituksen rajut leikkaukset kehitysyhteistyöhön ovat erittäin lyhytnäköisiä myös turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta. Suomi ei saa kääntää selkäänsä maailmalle. Se ei ole oikein, mutta se ei ole myöskään viisasta aikana, jolloin ilmastokriisin, konfliktien ja vainon vuoksi pakenemaan joutuvia ihmisiä on enemmän kuin koskaan ja jolloin toisaalta haluamme rakentaa luottamusta ja yhtenäisyyttä autoritaarisia voimapolitiikan pelureita vastaan ja Ukrainan tueksi. Maailman pakolaisista 40 prosenttia on lapsia, ja sota Ukrainassa ja Gazan humanitaarinen katastrofi ovat lisänneet tuen tarvetta entisestään. Sota on aina sotaa myös lapsia vastaan, ja useimmiten se on sotaa myös naisia vastaan. Tiedämme, että sodissa ja konflikteissa väkivaltaisuuDET myös kotirintamalla tapaavat lisääntyä, mikä lisäksi seksuaaliväkivalta voi olla myös sodankäynnin väline, josta liian usein vaietaan. On valtavan tärkeää, että muun muassa näiden asioiden parissa työskentelevien järjestöjen toimintaedellytykset turvataan, esimerkkinä vaikkapa YK:n väestörahas-ton toiminta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

15.08 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oman turvallisuutemme kannalta tärkeintä on pohjoismaisen yhteistyön ja pohjoismaisen ydinaseet-ton puolustusvyöhykkeen rakentaminen. Meitä ei lähivuosina uhkaa mikään, näin niin kuin konventionaalisen sodankäynnin keinoin, mutta maailma on tällä hetkellä semmoisessa myllerryksessä, että lähes kaikkialla, kaikilla mantereilla, tapahtuu ikäviä asioita, jotka ovat osa tämmöistä kokonaisuutta, josta mekään emme voi pysyä poissa. Olemme jo tietysti osin tahtomattamme joutuneet nyt entistä enemmän osaksi suurvaltojen peliä ja monenlaista, jonka kannalta on aivan olennaista, että me lähimpien kumppaneidemme kanssa — meillä on yhteiset arvot ja intressit — luomme yhteistä turvallisuutta ja vakautta tänne alueelle.

Tiedämme, että Yhdysvalloissa, joihin tässä Nato-päätöksessäkin ja nyt DCA-sopimuksen myötä paljon luotetaan, todennäköinen tuleva presidentti ei esimerkiksi halua tukea Ukrainaa, mutta nähdään, että myös hänen puolueensa haluaa vetäytyä pois Ukrainan tukemisesta ja koko Euroopasta. [Puhemies koputtaa] Tämänkin takia meidän on keskityttävä yhteistyön syventämiseen niiden kumppaneiden kanssa [Puhemies koputtaa], joihin voimme luottaa kaikissa tilanteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

15.10 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Herr ordförande! On ehkä ymmärrettävää, että ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskustelu käsittelee tosi paljon tällaista sotilaallista ja puolustusulottuvuutta turvallisuudessa. Mutta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaahan rakenne-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

taan hyvin paljon pitkäjänteisemmin kuin yhden budjettivuoden tai vain sotilaallisen puolustuksen näkökulmasta, ja siinä mielessä on tietenkin tärkeää keskustella ja muistuttaa meitä siitä, miten me tälläkin hetkellä rakennamme tulevaisuuden turvallisuutta. Ulkoministeriössä on tehty selvitys siitä, miten hyvin toimii meidän tavoitteemme edistää esimerkiksi tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia eri ulkopolitiikan aloilla, ja oli mielenkiintoista, että tutkijat huomasivat, että varsinkin turvallisuuspolitiikan alalla Suomi on melkein gender blind, siis sukupuolisokea. Mielestäni olisi tärkeää pohtia tätä systemaattisesti, miten me voisimme nostaa nämä meidän arvot ja meidän läpileikkaavat teemat ihmisoikeuksissa ja tasa-arvon edistämisessä kaikille ulkopolitiikan alueille, jotka varmasti myös tulevat käyttöön, mitä odotetaan meiltä myöskin tässä kovassa turvallisuudessa, esimerkiksi Naton kriisinhallinnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

15.11 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käytän tämän ensimmäisen puheenvuoroni ulkoministeriön hallinnonalalta ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan roolissa, ja kun ministerit kiittivät valiokuntaa lausunnoista, joita me olemme tässä antaneet, haluan suoraan kiittää valiokunnan puolesta valtioneuvoston jäseniä siitä yhteistyöstä, jossa me olemme olleet. Kiitän erityisesti myöskin siitä yhteydenpidosta, joka on ollut hyvin säännöllistä, ja meidät on pidetty informoituina nyt näinä kriittisinä päivinä, kriittisinä viikkoina, kuukausina erittäin hyvin. Jos ammoin on ollut ongelmia siinä, että eduskunnan puolelta on joskus esitetty kritiikkiäkin tästä informoinnista, tätä kritiikkiä ei nyt tule, päinvastoin. Olemme olleet vaikeissa tilanteissa, ja hienoa, että yhteistyö on toiminut valtioneuvoston suuntaan.

Toiseksi haluan kiittää ulkoasiainvaliokunnan jäseniä myöskin yhteistyöstä siinä mielessä, että meillä on oltu vaikeissa hetkissä, ja aivan olennaista on se, kun olemme katsooneet tätä budjettikeskustelua, jota täällä on käyty, ja täällä on ollut voimakkaitakin ristiriitoja hallituksen ja eduskunnan opposition kanssa, että ulkoasioissa, ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisimmissä kysymyksissä, silloin kun on kansallisesta eksistenssistä kysymys, meidän turvallisuutemme ydinasioista, tämä valiokunta on ollut yksimielinen ja pyrkinyt koko ajan löytämään sen yhteisymmärryksen. Pienellä maalla ei ole varaa olla ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä erimielinen, koska on ulkoisia toimijoita, jotka puuttuvat, käyttävät sitä täysin hyväkseen. Kiitos tästä yhteistyöstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

15.13 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme valitettavan synkkiä aikoja. Sota Ukrainassa jatkuu eikä loppua näy, Lähi-idän tilanne on dramaattisen huono. Muitakin murheita maailmalta löytyy. Omalla itärajallamme on ollut käynnissä Venäjän hybridioperaatio, jossa turvapaikanhakijoita ohjataan Suomeen — tämä on ala-arvoista toimintaa. On ollut perusteltua laittaa tuo itäraja kiinni tässä tilanteessa.

Unohtaa ei pidä myöskään Balticconnector-kaasuputkea, joka haiskahtaa hybridioperaatiolta aika vahvastikin. Kysynkin, mikä tämän tutkinnan tilanne on? Onko teillä tästä mitään uutta kerrottavaa tai kuinka pian tästä saadaan lisätietoa? Tällaista törkeää tihutyötä ei voi painaa villaisella eikä pidä unohtaa myöskään.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Toinen ajankohtainen asia, mistä halusin tiedustella näkymää, on Ruotsin Nato-jäsenyys, joka on Suomelle hyvin tärkeä saada eteenpäin. Ei ole kovasti liikettä ollut viime viikkoina tai kuukausina. Onko tässä näkymää siitä, että tämä tärkeä asia saataisiin pian maaliin saakka?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, olkaa hyvä.

15.14 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtajalle ja ministerille esittelystä. Yhtenäinen näkemys ja henki tuntuu olevan sellainen, että tuki Ukrainalle jatkuu — näin sen pitää ollakin. Pääluokassa on oma momentti asialle, ja Ukraina on kehitysyhteistyömme suurin kohde. Tässä tilanteessa ratkaisu on aivan oikea. Puolustamme tässä Ukrainan lisäksi länsimaista demokratiaa, ihmisoikeuksia, kaikkea sitä, mikä suomalaiselle kulttuurille, hallinnolle, ajattelulle ja perinteelle, historialle, on tärkeitä. Demokratia ei ole tällä hetkellä vahvassa nousussa, ehkä paremminkin päinvastoin, ikävä kyllä, ja nyt olemme sellaisen tilanteen keskellä, jossa mitataan, mihin suuntaan kehitys jatkossa kääntyy. Siksi täysi tuki sille politiikalle, mitä olemme osoittaneet Ukrainaa kohtaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

15.15 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on käytetty jo hyviä, tilanteen vakavuutta ja arvaamattomuutta kuvaavia puheenvuoroja. Huomaan itsekkin oma ajatukseni kulkevan siihen, millaista oli maisemamme vuosi sitten ja miltä mahtaa maailma näyttää vaikkapa taas ensi joulun alla.

Joulun alla miettii myös rauhaa. Sodasta puhuvat kaikki, rauhasta ei kukaan. Tuntuu kuin se olisi puheenaihe, josta oikeastaan on vähän vaikea puhua, ja siksi juuri minusta sekin on syytä nostaa esiin viitaten kohtuuttomaan ihmishenkien menetykseen ja brutaaliin sotaan, jonka Venäjän Ukrainassa aloitti.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esiin, on ulkomaankauppaministerille. Suomi on nyt täysivaltainen Naton jäsenmaa, ja hyvä niin. Mietimme perustellusti paljon, miten se vaikuttaa Suomeen sotilaallisesti ja puolustuksellisesti, mutta minkälaisia vaikutuksia näette sillä myös kauppayhteyksiimme? Avaako se ovia kenties johonkin uuteen? Miten näette meidät investointikohteena sen jälkeen mutta myös suomalaisen yhteistyön? Enkä viittaa vain puolustusteollisuuteen, vaan laajemmin ikään kuin Nato-maan statukseen ja siitä saatavaan hyötyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

15.16 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi leikkaa perinteisestä kehitysavusta yli miljardi euroa tänä hallituskautena, ja se on täysin oikea suunta. Suomen kehitysapolitiikkahan on pitkään jo ollut kehityksen tarpeessa niin määrällisesti kuin laadullisestikin. Jo 15 vuotta Suomi on elänyt velaksi, ja samaan aikaan kehitysapua on annettu maailmalle kehittyviin maihin keskimäärin yli miljardi euroa vuodessa. Määrällisesti kehitysapu on siis paisunut valtaviin mittaluokkiin, vaikka siihen ei olisi varaa.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Nyt tätä velaksi auttamista vihdoinkin vähennetään, kuten on jo pitkään ollut suomalaisten selkeän enemmistön tahto. [Eva Biaudet'n välihuuto] Määrällisen muutoksen lisäksi nähdään myös laadullinen muutos. Kehitysavusta tehdään nyt ehdollisempaa, siitä tehdään velvoittavampaa, jottei suomalaisten veroeurot valuisi Afrikan sisällissotiville pantterihaituille tai Venäjän hyökkäyssotiville vasalleille. Nämä molemmat muutokset ovat paitsi suomalaisten enemmistön tahdon mukaisia, niin myös sitä, mitä tämä maa on ansainnut jo pitkään, ja tästä lämpimästi kiitän hallitusta. [Eva Biaudet: Hän ei nyt oikein osaa tätä aluetta! Pidetäänkö alkeiskurssi?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Suhtaudumme toisiimme kunnioituksella. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

15.18 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taakanjako oli kovasti esillä tuoreessa ilmastokonferenssissa, ja kun molemmat ministerit puhuivat Ukrainan tukemisesta myös jälleenrakennusvaiheessa, niin on tärkeätä, että siihen saataisiin mukaan sitten oikeudenmukaisesti laajempia tahoja, ettei keskitytä vain pelkkään EU-osuuteen. Venäjä tietysti aiheuttajana, mutta myöskin sitten öljyntuottajamaat laajemmin ovat hyötäneet näistä korkeista energian hinnoista, ja olisi tärkeätä, että he osallistuisivat esimerkiksi juuri tämän Ukrainan jälleenrakentamisen ponnisteluihin vahvalla rahoituspanoksella.

Tähän taakanjakoon liittyy myös EU:n sisäinen päätöksenteko. Nyt Unkari ei kuitenkaan lähtenyt mukaan tähän 50 miljardin Ukraina-rahaston hyväksymiseen, vaikka se sai 10 miljardia irrotettuja varoja hiukan liberaalilla tulkinnalla liberaalille valtiolle, ja tästä olisin kysynyt, että ostettiinko tässä nyt ikään kuin epäkuranttia tavaraa, [Puhemies koputtaa] että annettiin liian aikaisin tämä tuki Unkarille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.19 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuen tarve Ukrainalle ei valitettavasti ole vähentynyt, vaan apua tarvitaan edelleen niin puolustustaisteluun kuin tuhojen korjaamiseen ja jälleenrakennukseen. Suomen antaman puolustusmateriaalin arvo on tähän asti ollut noin puolitoista miljardia euroa, humanitaarista apua ja kehitysyhteistyötukea on annettu 574 miljoonaa euroa ja sen lisäksi vielä EU:n pelastuspalvelumekanismin kautta materiaaliapua noin 18 miljoonan euron arvosta. Tämä on hyvä suunta, ja sitä pitää jatkaa. Ukraina ei taistele ainoastaan oman maansa itsenäisyyden puolesta, vaan koko eurooppalaisen arvopohjan, rauhan, vakauden, demokratian, puolesta.

Arvoisa puhemies! Lisäksi hallituksen tulisi entistä painavammin toimia Gazan kriisin pysäyttämiseksi. On tehtävä kaikkensa sen eteen, että siviilien pommitukset saadaan loppumaan ja humanitaarista apua saadaan perille.

Lähes puolet Gazan asukkaista on lapsia, joilla ei ole mitään osaa käynnissä olevaan kriisiin. [Puhemies koputtaa] Nämä lapset ja muut siviilit ovat sotatoimien suurimpia kärsijöitä, joita Suomen tulee [Puhemies koputtaa] auttaa humanitaarista apua tarjoamalla ja kestävästä rauhaa edistämällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

15.21 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri totesi aivan oikein, että tarvitaan uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Meidän monenkeskiset tankkerit ja entiteetit YK, Etyj ja WTO ovat kaikki kriisissä, ja silloin tietysti kysymys kuuluu, miten me navigoimme siinä myrskyssä ja miten meidän laivamme ja tankkerimme menestyvät. Usein tällainen systeeminen kriisi tarvitsee systeemisiä ratkaisuja. Miten, arvoisa ulkoministeri, te ajattelette nyt ulkoasiainhallinnon uudistusta osana ratkaisua? Nyt näyttää vähän siltä, että me keskitymme aivan oikein Euroopan unioniin ja Natoon, mutta miten meidän globaali läsnäolomme, kehitysyhteistyön rooli osana ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, koska tämä on kokonaisuus? Ei Suomi voi vetäytyä 70 prosentin osasta maapalloa ja jäädä 30 prosentin kerhoon. [Puhemies koputtaa] Miten te aiotte ratkaista tämän osana UH-uudistusta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

15.22 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää myös ministeri Taviota, joka puolustaa Suomen pitkää linjaa, kuten ministerin kuuluukin, toisin kuin valitettavasti osa ryhmästään, jonka kaikki puheenvuorot eivät täällä minusta kyllä ole kunniaksi tälle eduskunnalle.

Kiitän myös koko valtioneuvostoa siitä, että olette tulleet historian oikealle puolelle Lähi-idän karmeissa tapahtumissa. Globaalin turvallisuuden kannalta on todella tärkeää, että Suomi jatkossakin painottaa monenkeskistä yhteistyötä, sääntöpohjaista maailmanjärjestystä ja sitä, että meillä ei ole kaksoisstandardeja. Kun se kammottava kansanmurha nyt tapahtuu Palestiinassa ja kun Suomi on ollut ja valitettavasti vieläkin jotkut EU-maat ovat sitä tukemassa, niin me emme voi muulle maailmalle enää uskottavasti perustella, selittää, miksi esimerkiksi Ukrainaa pitää tukea, jos toisaalla siviilien pommittaminen olisi oikein ja toisaalla väärin. Kiitän, että tässä nyt ollaan menossa rakentavaan suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg, olkaa hyvä.

15.23 Jarmo Lindberg kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on todettu, tuki Ukrainalle on johdonmukaisesti jatkunut ja Suomi edellisen hallituksen aikana ja nykyisen hallituksen aikana jatkaa aseellista ja rahallista apua Ukrainaan. Nyt olemme kuitenkin tilanteessa, että Yhdysvalloissa 60 miljardin tuki jäi päättämättä siellä ja nyt EU:ssa, joka on tähän asti tukenut, kuitenkin tuoreeltaan Unkari esti 50 miljardin monivuotisen paketin ja nyt sitten on myöskin pysähdyksissä 20 miljardin rauhanrahasto. Nämä kaikki tarkoittavat sitä, että taso tuessa on laskenut noin 90 prosenttia viime vuodesta. Kysyisin ulkoministeriltä: Miltä nyt sitten näyttää EU:n yhtenäisyys Ukrainan tukemisessa? Onko sille edellytyksiä näiden viimeisten tapahtumien valossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.24 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ohjelmassaan hallitus on linjannut, että suomalaisen ruuan vientipotentiaali on hyödynnettävä nykyistä paremmin. Toisaalla hallitusohjelmassa on kirjattu, että hallitus toteuttaa viime vaalikaudella toimineen maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportissa esitetyt toimenpiteet. Kyseisessä raportissa todetaan esimerkiksi seura-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

vasti: ”Viennin kokonaisarvon kasvattaminen onkin keskeinen keino lisäämään kotimaisen elintarvikeketjun arvonlisäystä, mutta myös tervehdyttämään kotimarkkinoiden kilpailuasetelmaa.”

Arvoisa puhemies! Toistaiseksi elintarvikevientiä koskien konkreettisista toimista on kuultu vain sen osalta, kuinka nykyiset järjestelmät ajetaan alas, kuten Food from Finland -hanke. Kysymykseen viennin edistämisestä on vastattu, että jatkossa suurlähetystöille ja edustustoille tulee erittäin paljon merkittävämpi rooli suomalaisen elintarvikeviennin edistämisessä, joten kysynkin: kuinka paljon rahoitusta on varattu lisää edustustoille ja suurlähetystöille [Puhemies koputtaa] tähän vienninedistämisen lisäämiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.25 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Joitain vuosia sitten tässä salissa ulkoministeriön pääluokan keskustelussa kaipailimme edustajien kanssa kollegoja, tässä salissa ei meitä montaa silloin ollut. Näinä valitettavina aikoina ulko- ja turvallisuuspolitiikan asiat ovat uudelleen nousseet keskusteluun, ja on hieno nähdä, että meitä on täällä useampi myös näin perjantain alkuillasta paikalla.

Ulkopolitiikka on noussut aivan uuteen arvoon arvaamattomaan edellä mainittujen syiden takia. Keskustelussa kuitenkin usein kulkee tässä ulkopoliitiikan rinnalla sana Nato, ja meille monelle kansanedustajalle se on vieläkin yhtäsuuruusmerkillä ulkopoliitiikkaa, vaikka Nato sinänsä on puolustuspolitiikkaa ja luo rakenteet meille tähän meidän puolustuksemme ympärille. Ulkopoliitiikkaa on kaikki muu, enemmän tai vähemmän, Eurooppa, kehittyvät maat, globaalit asiat, YK ja niin edelleen. Yksi keskeinen asia tätä on yhteistyö valtioiden välillä. Joitain vuosia sitten tässä salissa myös vaadittiin EU-eroa. Tänä päivänä kukaan vastuullinen ei voi [Puhemies koputtaa] kuvitellakaan, että olisimme EU:n ulkopuolisia. Arvoisa ulkoministeri, miten DCA ja Pohjoismaat? Millaisen yhteistyömahdollisuuden se meille tulevaisuudessa tulee rakentamaan nimenomaan [Puhemies koputtaa] ulkopoliitiikan yhdeksi jalustaksi? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

15.27 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tässä salissa kaikki sitoutuneet tukemaan Ukrainaa kaikin mahdollisin keinoin. Ukraina tarvitsee meidän tukeamme lisäksi koko kansainvälisen yhteistyön kautta, siksi on merkittävää, että EU on nyt päättänyt aloittaa jäsenyysneuvottelut Ukrainan ja Moldovan kanssa. Mutta Ukraina tarvitsisi tukea ja ymmärrystä todellakin ympäri maailmaa. Kehitysyhteistyörahojen ehdollistaminen aiheuttaa hallaa Suomen kahdenvälisille suhteille ja herättää yhteistyömaissa epäilemättä ristiriitaisia tunteita. Tämä voi heikentää kansainvälisen yhteisön yhtenäisyyttä entisestään esimerkiksi Venäjän käymän hyökkäyssodan tuomitsemisessa. Sen takia haluaisinkin kysyä ministereiltä: onko tämä kehityspoliitiikan rooli Ukrainan tukemisessa nyt tiedostettu hallituksessa aidosti kunnolla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

15.28 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tuki Ukrainalle jatkuu yhtenäisenä. Haluaisinkin kiittää ministeri Valtosta siitä, kuinka pontevasti olette tästä asiasta puhunut sekä ulkomailla että Suomessa.

Itse kiinnitin huomiota siihen, että kun Venäjän ulkoministeri Lavrov piti puheen tuolla Skopjessa Etyjin ministerineuvostossa, hän nosti esiin Moldovan. Ainakin itselleni tuli mieleen siinä puheessa se, että mahtaako tämä olla se seuraava kohde Venäjälle, ja tämä ajatus tuli uudestaan mieleeni tällä viikolla, kun kuuntelin Venäjän presidentti Putinin puheita. Tätä taustaa vasten on tietenkin todella tärkeää, että me pidämme oman puolustus-kykymme kunnossa, ja olen tyytyväinen siitä, että tämä DCA ja Nato-sofa, molemmat, tulevat eduskunnan käsittelyyn pikaisesti.

Minulla oli kysymys vielä ministeri Taviolle tästä vientiverkostosta: millä tavalla sitä on nyt tarkoitus uudistaa ensi vuonna? Meidän bkt:stä vienti on 40 prosenttia. Se voisi olla vielä suurempikin, kuten se on muissa Pohjoismaissa, jos meidän verkostomme olisi täydessä iskussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt kummallekin ministerille neljän minuutin vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen jatkamme debattia. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

15.29 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta keskustelusta.

Ensin edustaja Tuppuraisen kysymykseen: toden totta eilinen oli melkoinen uutispäivä sekä rajan osalta, DCA:n osalta että EU:n itälaajenemisen osalta, ja ehkä näistä jokaisesta tässä vastaus, koska liittyvät myös useaan muuhun kysymykseen.

Tämän rajapäätöksen osalta, joka nyt jouduttiin sitten eilen tekemään, että joudumme jälleen sulkemaan itärajan: Se symboloi nyt sitä maailmanaikaa, jossa elämme. Varmasti nyt tämä ratkaisu on nähtävä niin, että Venäjä tulee muodostamaan pitkäksi aikaa uhan paitsi Suomen niin myös koko läntisen yhteisön kansalliselle turvallisuudelle tai arvojemme turvallisuudelle, ja sen mukaan meidän on tässä nyt asennoiduttava. Tässäkin yhteydessä korostan, niin kuin meille suomalaisille on luontaista, että Suomi ei myöskään Nato-jäsenenä, samalla tavalla kuin ei koskaan aikaisemmin, ole ollut mikään uhka Venäjälle eikä ole jatkossakaan. Ja mikään, mitä me teemme, ei oikeuta Venäjän toimia. [Kimmo Kiljunen: Tärkeä muistutus!]

DCA:n osalta: Se toden totta tiivistää meidän yhteistyötämme Yhdysvaltojen kanssa, joka on meille erittäin tärkeä kumppani ja liittolainen myös laajemmin kuin puolustuspolitiikan saralla: ulko- ja turvallisuuspolitiikassa mutta myös kaupassa ja teknologiassa, ja toki sosiaalisesti ja kulttuurisesti aivan yhtä lailla. Mutta DCA:n osalta on tosiaan näin, niin kuin edustaja Kari sanoi, että se itse asiassa tiivistää meidän yhteistyötämme myös Pohjoismaiden välillä, nyt kun kaikille Pohjoismaille tulee vastaava sopimus ja kun Ruotsikin toivottavasti erittäin pian saadaan maaliin.

Edustaja Kaikkosen hyvään kysymykseen Ruotsin Nato-polusta: Valitettavasti tosiaan syksy ollaan jouduttu kuuntelemaan erinäisiä selityksiä, mutta sain juuri korvanappiini tässä aikaisemmin tänään tiedon, että nyt mahdollista olisi se, että vielä tämän vuoden puolella nytkähdettäisiin eteenpäin. Siellä on pieniä hyviä askeleita tapahtunut, mutta tosiaan on se, että jäsenhakemus on Turkissa viety parlamenttiin, se on ollut siellä ulkoasiainvaliokunnan käsittelyssä ja käsittääkseni ensi viikolla olisi semmoinen kokous, josta se voisi sit-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

ten taas palata. En lähde ennustamaan nyt yksittäisiä päiviä, mutta toivossa elämme, ja joka tapauksessa on tärkeää, että Ruotsi saadaan Natoon mahdollisimman pian.

Edustaja Biaudet, tasa-arvo ja ihmisoikeudet keskiöön: Ne ovat kaiken meidän ulkopoliittikan keskiössä. Suomen arvoperusta ei ole muuttunut mihinkään: ihmisoikeudet, tasa-arvo, oikeusvaltio ja demokratia. Työskentelemme YK:ssa niiden eteen kaikilla mahdollisilla saroilla. Ja tahdon sanoa myös sen, että ei pidä nähdä niin sanotusti kovaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa mitenkään vastakkaisena meidän ihmisoikeuspolitiikalle, vaan päinvastoin se on tässä maailmanajassa itse asiassa se kaikista vaikuttavin tapa tehdä töitä sen eteen, että me jatkossakin voimme elää eurooppalaista elämäntapaa ja nauttia arvojemme mukaisesta elämäntyylistä ja mielellään saattaa myös muita ihmisiä niiden piiriin.

No, Balticconnector-tutkinnasta tosiaan, että se on nyt paitsi viranomaisten, krp:n, alla niin myös Kiinan kanssa tehdään yhteistyötä. Siellä on ihan viime päivinä tapahtunut edistystä, ja me toki diplomaattikanavia pitkin olemme saaneet Kiinalta monta kertaa vakuutukset, että yhteistyö tulee olemaan hyvää ja tiivistä, ja tämän varassa elämme, ja ollaan saatu ihan hyvää edistystä siitä.

No sitten ihan lyhyesti vielä tästä itälaajenemisesta ja Unkarista. Valitettavasti Unkari on toimillaan osoittanut toisaalta sen, että se ei itse noudata eurooppalaista arvopohjaa, mutta myös sen, että Euroopan unionin pitää päätöksenteossaan uudistua myös siksi, että se voi tulevaisuudessa olla nykyistä laajempi joukko maita, joka jakaa yhteisen arvopohjan. Nyt on hyvä, että saatiin edistymistä sekä Ukrainan että Moldovan jäsenyyksien osalta, mutta valitettavasti on niin, että Ukrainan tuki nyt varmaankin siirtyy sitten alkuvuoteen. Katsotaan vielä, mitä kokouksesta tulee ulos, mutta tarvittaessa meidän on oltava valmis luoviin ratkaisuihin — mahdollisesti EU26 tai jotain muuta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministeri Tavio.

15.34 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Rouva puhemies! Jos aloitan siitä, kun edustaja Savolan johdolla nousi kysymys tästä Ukrainan jälleenrakentamisesta, joka on todella, todella akuutti, niin sitä täytyy tehdä, vaikka sota on käynnissä. Toki se on erittäin haastavaa, investoida Ukrainaan, koska on sitä riskiä, mutta Suomi tosiaan tekee tätä omaa jälleenrakennussuunnitelmaansa nyt, ja se on aika loppusuoralla.

Olin Varsovassa mukana yritysten kanssa tällaisilla Ukrainan jälleenrakentamismessuilla, ja sinne mukanani tuli viitisenkymmentä suomalaisyritystä. Yhteensä suomalaisyritysten edustajia oli paikalla jopa satakunta. Huomasin, että se oli EU-maista eniten Saksan jälkeen, eli suomalaiset yritykset ovat tosiaan hyvin innoissaan ja aktiivisia.

Me kehitetään tätä kansallista jälleenrakennussuunnitelmaa tietenkin siitä näkökulmasta, mitä ne yritykset tarvitsevat, ja neidän tarvitsevat neuvontaa ja rahoitusta. Ne ovat ne kaksi pääasiaa, ja näihin sitten tässä pian vastataan, kun suunnitelma julkaistaan. Sitä apua ja tukea löytyy tämän Team Finland -verkoston puitteissa ulkoministeriöltä, Business Finlandilta ja varsinkin kauppakamareilta, jotka ovat itse asiassa nyt sitten hyvinkin keskeisessä roolissa tuon neuvonnan osalta, mitä olen tuota toimintakenttää katsonut.

Edustaja Hyrkölle vastaan lähinnä, että huolimatta kehitysyhteistyövarojen leikkauksista, Suomi ei ole kääntämässä selkäänsä maailmalle, ja kuten sanoin aiemmin, niin rahoituskin pysyy yleiseurooppalaisella tasolla. On hyvä, että tällä kehitysyhteistyörahalla pystyttäisiin vivuttamaan vielä yksityistä rahaa enemmän, ja toisaalta itse siinä kehityspolitiikassa, missä sitten taas humanitäärinen tuki auttaa näihin akuutteihin tilanteisiin, jonka tar-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

koituksena on näiden kehittyvien maiden omaa taloutta parantaa, on minun mielestäni aika paljon kehittämisen varaa. Nämä kehittyvien maiden edustajat itsekin yleensä sanovat, että he eivät toivo mitään suoria budjettityylisiä tukia enää vaan he toivovat ennen kaikkea investointeja omiin maihinsa. Toivottavasti tätä voidaan sitten myös vivuttaa kehitysyhteistyörahoina.

Edustaja Saarikko nosti esiin Naton vaikutuksen ulkomaankauppaan ja erityisesti tietysti transatlanttisiin suhteisiin. Sehän on aivan ilmeinen, että nämä suhteet ovat menossa hyvään suuntaan. Suomen näkyvyys on ollut Nato-uutisointien myötä suurempi kuin koskaan aikaisemmin, ja se on ollut pääosin positiivista länsimaissa. Meidän kolme suurinta kauppakumppaniamme ovat Saksa, Ruotsi ja USA — hieman vuoro vaihtelee, ja nyt USA oli noussut kauppatilastoissa ykköseksi — ja myös Kanadan kauppa on kasvanut hyvin. Eli transatlanttisen kaupan edellytykset ovat erinomaiset, ja se juontaa juurensa aika paljon tietysti inhimillisestä toiminnastakin, eli suomalaiset yritykset ovat valtavan kiinnostuneita tällä hetkellä lähtemään USAn markkinoille ja ovat siellä aktiivisia. Joidenkin yritysten kanssa olen tuolla New Yorkissa myös tavannut tuossa syksyllä.

Kuitenkin samalla USAn osalta ehkä on huomattava, että kaupan esteet ovat aika ilmeisiä. Euroopan unioni ei ole kyennyt vapaakauppasopimusta saamaan aikaiseksi, kummas-ta osapuolesta sitten onkaan ollut kiinni. Toisaalta nyt esimerkiksi tämä presidentti Bidenin Inflation Reduction Act, IRA, on asettanut tietysti heille kotimaisia investointeja ja tuotantoa etusijalle, mikä osaltaan aiheuttaa valtavaa markkinahäiriötä, ja sitä sitten Euroopan unionin voimin Suomi pyrkii ratkomaan.

Edustaja Viljasen tavoin näen suomalaisessa ruokaviennissä hirveätä potentiaalia kasvaa. Se on aihealue, minkä parissa muun muassa nyt sitten työskennellään. Maa- ja metsätalousministeri Essayahin kanssa meillä olikin tällainen pyöreän pöydän keskustelu suomalaisten elintarvikeyritysten kanssa. Halutaan tehdä tätä uutta elintarvikeviennin kasvuo-ohjelmaa, ja siinä huomioida nimenomaan nyt sitten näiden yritysten toiveet. Tämä toki kytkeytyy siihen edustaja Kauman esiin nostamaan vienninedistämisverkoston iskukykyyn. Nyt meillä on tämä TF-selvitystyö käynnissä, ja siinä keskeistä on Business Finlandin ulkomaantoiminnot ja niiden mahdollinen siirto ulkomaanverkoston alaisuuteen. Olen kiinnittänyt siinä samassa yhteydessä huomiota siihen, että myös pk-yritysten vienninedistämispalveluja on syytä parantaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja kuten puhemies tuossa hetki sitten sanoi, niin jatkamme vielä debattiluonteista keskustelua. Puheenvuoroa voi pyytää painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kokko.

15.39 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitokset hallitukselle, että kokonaisuus huomioiden ulkoasiainhallinnon alalle kohdistetaan hyvinkin maltillisia leikkauksia ja sopeutustoimia, mikä varmasti tässä maailmanajassa on varsin perusteltua, että meidän ulkoasiainhallinto kykenee toimimaan tehokkaasti, kun ympärillämme kuohuu monessa suunnassa niin Ukrainassa, Lähi-idässä, Vuoristo-Karabahissa kuin monessa muussa konfliktissa eri mantereilla.

Suomi on pitkäjänteisesti edistänyt kansainvälisessä politiikassa rauhaa ja erityisesti aseistariisuntakysymyksissä ollut erittäin aktiivinen toimija. Nyt kun olemme ydinase liittouman jäseniä, niin kysyisin ulkoministeriltä: miten te näette Suomen roolin tässä tilanteessa? Naton periaatteenahan ja tavoitteena on myös joukkotuhoojista vapaa maailma,

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

mutta sen täytyy tavallaan toteutua kaikkien osapuolten yhteisellä sopimuksella eikä niin, että ryhdytään yksipuoliseen aseistariisuntaan. Miten te näette Suomen roolin nyt uutena Naton jäsenmaana, kuinka uskottavasti ja aktiivisesti pystymme tässä maailmanajassa puhumaan myös joukkotuhouksien vähentämisen puolesta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

15.40 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nostettiin kehitysyhteistyö esiin. On totta, että kun tällä hallituskaudella tehdään kuuden miljardin euron tasapainotus talouteen, niin se vaatii myös kehitysyhteistyörahoituksen tarkastelua. Suomi keskittyy aikaisempaa voimakkaammin niihin osa-alueisiin, joissa tuottamamme arvo on kaikista suurin. On kuitenkin hyvä huomata, että talouden tasapainottamistoimista huolimatta Suomen kehitysavun mittakaava on varsin vertailukelpoinen muihin EU-jäsen maihin verrattuna. Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,2 miljardia euroa. Hallituksen kehityspolitiikan painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen, joka on keskeistä myös väestönkasvun hillinnässä, ja lisäksi painopisteinä jatkavat koulutus- ja ilmastotoimet. [Puhemies koputtaa] Näitä painotuksia pidän erittäin tärkeinä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

15.42 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailmalla todella kuohuu tällä hetkellä, ja juuri sen vuoksi pitää rakentaa rauhaa ja tavoitella rauhaa.

Arvoisa ministeri Valtonen, tällä viikolla Suomi äänesti YK:n yleiskokouksessa Gazan tulitauon puolesta, ja se oli tärkeä ja merkittävä päätös. YK:n yleiskokouksella oli tässä mielessä erittäin selkeä viesti. Kysyisinkin teiltä, mitä tulitauko nyt todellisuudessa tarkoittaa. Humanitäärinen kriisi on Gazassa valtava. Se osuu ennen kaikkea lapsiin ja naisiin, ja tällä hetkellä väestöstä 90 prosenttia näkee nälkää, eli meidän täytyy saattaa humanitäärinen apu sinne pikimmiten ja tietenkin pitkällä tähtäimellä sovitella rauhaa Lähi-itään. Mutta onko Suomella ja hallituksella myöskin suunnittelussa esimerkiksi korvamerkitty tuki Gazan erittäin vaikeaan humanitäärisen tilanteeseen juuri tällä hetkellä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

15.43 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Kari piti aikaisemmin hyvän puheenvuoron, pohti Naton roolia, ja minäkin näen sen asian niin, että Nato on osa meidän kovaa turvallisuuttamme ja kuuluu selkeästi puolustuspolitiikkaan.

Mutta syy, miksi minä pyysin tämän puheenvuoron, oli se, kun pidän vähän erikoisena, että kun edustaja Vigelius tässä kertoi siitä, että meidän kehitysyhteistyökuviotamme muutetaan, järjeistetään ja niin edelleen, niin se sai hieman kritiikkiä osakseen. Kun katson tätä valiokunnan mietintöä, missä puhutaan kehitysyhteistyöstä, kansalaisten vastaanottamisesta ja kansainvälisestä sääntöperusteisesta järjestyksen tukemisesta, sitä ei anneta sellaisille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Minä en oikein ymmärrä, mitä tässä on kritisoitavaa, kun minun mielestäni ainakin on ihan hyviä elementtejä. — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pauli Kiuru.

15.44 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä aikaisemmin käytettiin puheenvuoro, jossa pahoiteltiin hieman sitä, että emme pysty puhumaan rauhasta. Tällä hetkellä tietysti tilanne on se mikä on, mutta jossain vaiheessa edessä on myös parempia aikoja. Näin uskon ja toivon. Kukaan ei tiedä, millä aikavälillä näin tapahtuu. Tällä hetkellä on keskityttävä niihin asioihin, jotka ovat ajankohtaisia, ja pyrittävä varmistamaan länsimaisen demokratian toimivuus ja rauha tietysti Suomessa.

Tässä on aikaisemmin puhuttu kehitysyhteistyöstä. Kannustan hallitusta tarkkailemaan tilannetta, mitä tapahtuu rakennusteollisuuden osalta. Meillä on nyt näitä konkursseja ollut valitettavan paljon, mutta kun se rauha vihdoinkin Ukrainaan tulee, niin ennustan, että melkoinen buumi: teräksen hinta nousee, rakennuskustannusten hinta nousee. Tähän kannattaa varautua ja mahdollistaa myös suomalaisille yrityksille mahdollisimman hyvät edellytykset osallistua Ukrainan jälleenrakentamiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

15.45 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Valtonen tässä totesi avauspuheenvuorossaan siitä, että eurooppalainen turvallisuustilanne on uhkaavampi kuin vuosiin, ehkä vuosikymmeniinkin. Vakavassa paikassa kyllä ollaan, eurooppalainen turva-arkkitehtuuri on rojahtanut, se, minkä me yhdessä olemme sopineet. Häkellyttävintä on se, että tässä on myöskin omilla rajoillamme epänormaali tilanne, täysin epänormaali tilanne, jolloin tämä koskettaa meitäkin rajusti. Tunnistamme sen kaikki yhdessä. Tässä on tärkeä yhteinen linja siinä, että Ukrainalle annettava tuki on tarpeellista. Tämä koko eduskunnan kanta on ollut myöskin ulkoasiainvaliokunnan puolelta selkeä.

Se, mikä on siinä se huolestuttava piirre, on, että kun nyt Ukrainalle menevä apu tietysti luetaan ihan oikeinkin kehitysyhteistyöhön, niin samanaikaisesti kansalaiset ovat olleet huolissaan siitä, ettei sitten vain vetäydytä muista yhteistyökumppaneista. Siinä, edustaja Ronkainen, oli se ajatus, kun täällä oli vähän kritiikkiä siitä, että oli linja, että on oikea suunta laskea kehitysyhteistyötä, kun nyt täytyisi ylläpitää myöskin se perinteinen kehitysyhteistyö. Ja tätä halusin ministeriltä kysyäkin, että toivottavasti ainakin pitkässä juoksussa me tunnistamme näiden maaohjelmien merkityksen myöskin tuonne globaaliin etelään. Se varsinaisten köyhyysongelmien ratkaisu on siinä myöskin meillä velvoitteena.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaikkonen.

15.46 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä toimintaympäristön vakavoituminen edellyttää Suomelta hyvää tilannekuvaa, tiivistä yhteistyötä kumppaneiden ja liittolaisten kesken sekä vakaata ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Ulkoasiainhallinnolla täällä Suomessa ja edustustoissa maailmalla on tärkeä rooli Suomen kansallisen edun vaalijoina ja maamme turvallisuuden vahvistajina. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on jatkossakin turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen alueelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulkoasiainhallinnolla on oltava riittävät taloudelliset resurssit tehtäviensä hoitamiseksi. Kokonaisuutena hallinnon määrärahat ja toimintamenot vähenevät jonkin verran. Suurimmat leikkaukset kohdistuvat kehitysyhteistyöhön.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Kattava ja toimiva edustustoverkko on tärkeä Suomen ja suomalaisten etujen ajamiseksi. Tämän verkon toimintakyvyn ylläpitäminen nykyisessä tilanteessa on aivan erityisen tärkeää. Edustustot ovat Suomen silmät ja korvat maailmalla.

Arvoisa puhemies! Hallitus on kuluvalle vaalikaudella uudistamassa ulkoasiainhallintoa, ja tämän tarkoitus on tukea ulko- ja turvallisuuspolitiikan uutta aikakautta ja ottaa huomioon myös Nato-jäsenyyden mukanaan tuomat lisävelvoitteet. On tärkeää, että eduskunta pidetään tästä uudistuksesta hyvin informoituna ja ajan tasalla. Suomen asia on yhteinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

15.48 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän aggressio Ukrainaa kohtaan on hyvin moninaista, ja esimerkiksi Amnestyn mukaan Venäjä käyttää lapsia aseenaan sodassa muun muassa sillä tavalla, että Ukrainasta on pakkosiirretty lapsia Venäjälle: jopa 19 000 lasta Ukrainan tietojen mukaan on siirretty Venäjälle väkisin. Tällä viikolla on uutisoitu muun muassa siitä, että Terijoella, noin 100 kilometriä Suomen itärajasta, olisi muun muassa tällainen yksi leiri, minne näitä lapsia on siirretty. On tietenkin todella huolestuttavaa, että näitä lapsia on viety perheiltään tekaistujen syiden periaatteella, että heidät olisi turvallisuussyistä siirretty pois omilta asuinalueiltaan ja joissakin tapauksissa jopa heidän nimensä on vaihdettu. Nyt vain joitakin satoja näistä lapsista on palautunut tai palautettu takaisin Ukrainaan, ja esimerkiksi Hollanti on esittänyt Etyjin kokouksessa tässä syksyn aikana, että näitä lapsia varten voitaisiin perustaa DNA-rekisteri, jossa heidät voitaisiin tunnistaa myöskin pitkän ajan jälkeen. [Puhemies koputtaa]

Kysyisin teiltä, ulkoministeri: miten tärkeänä tai mahdollisena näette tällaisen DNA-rekisterin perustamisen, ja voisiko Suomi olla tässä aloitteellinen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

15.49 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että neuvottelut Ukrainan ja Moldovan EU-jäsenyydestä ovat nyt sitten käynnistymässä. On aidosti iso geopolitiittinen ja turvallisuuskysymys, että EU katsoo ympärilleen ja tarjoaa kättään niille maille, jotka haluavat ne EU-jäsenyysehdot sitten täyttää. Sen sijaan, että nämä maat sitten alkaisivat katsella vaikkapa Venäjän tai Kiinan suuntaan, ne haluavatkin liittyä osaksi EU:n arvoyhteisöä, ja on selvää, että laajentuva EU on myös aidosti Suomen etu.

Laajeneminen tarkoittaa kuitenkin myös sitä, että EU:n täytyy katsoa sekä omia vaikkapa budjettiaan tai päätöksentekomenettelyjään uudella tavalla. Olemme eurooppaministerin kanssa näistä jo puhuneetkin, mutta kuinka hallitus yhdessä tekee töitä sen eteen, että EU mahdollisimman monin keinoin pystyisi tukemaan näitä maita, jotta ne saavat nämä jäsenyysehdot täytettyä, ja samalla tietysti varmistaa myös, että me jo EU-jäsenenä olevat maat olisimme mahdollisimman valmiita myös siihen laajentumiseen? Kuinka hallitus työskentelee yhdessä tämän puolesta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saramo.

15.51 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esimerkiksi Somaliassa Suomen ja suomalaisten rooli on ollut todella merkittävä. Kysyisin, miten varmistetaan, että näitä kehitysyhteistyöpanoksia, joita me ollaan tehty, ei menetetä, vaan kat-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

sotaan pitkäjänteisesti — nyt kun meidän kehitysyhteistyömäärärahat laskevat, niin tavaltaan ne panostukset, joita on tehty, saadaan käytettyä täysimääräisesti jatkossakin? Se on ollut hyvin tuloksellista siellä Somaliassa. Tietysti hyvien yhteyksien, Suomessa asuvien somalitaustaisten ja muiden avulla on ollut tuloksekasta toimintaa.

Sitten toinen asia, mitä kysyisin: voisiko Suomi olla kokoaan suurempi ja ottaa roolia, kuten esimerkiksi Norja aiemmin Israelin ja Palestiinan kysymyksessä? Kun tiedetään, että Netanjahu ja Hamas ovat molemmat tehneet kaikkensa, että kahden valtion ratkaisua ei synny, ja tehneet kaikkensa, että se tilanne pysyisi kriisiytyneenä, niin siihen tarvitaan ulkopuolinen puuttuminen. Voisiko Suomi olla tässä yksi rakentava tekijä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

15.52 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo edustustoverkko on jo noussut esiin ja kaikki se, mitä sinne panostetaan. Siinä ei kyllä mielestäni raha mene hukkaan. Kun puhutaan vakavasta ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta, niin silloin on keskeistä näkyä ja vaikuttaa eri puolilla maailmaa. Ja kuten todettua, se on tärkeää myös viennin edistämisen kannalta. Suomi-brändistä toivoisin enemmänkin näkyvää myös meidän lähetystöjen kautta: suomalaiset yritykset, tuotemerkit, brändit kaiken kaikkiaan, suomalainen ruoka, aivan kuten ministeri Tavio tässä vastasi pyöreän pöydän keskusteluista, joita on elintarvikealan yritysten kanssa käyty. Mutta toivoisin, että kun tätä edustustoverkkouudistusta tehdään, niin sinne saataisiin vahva Suomi-hengen brändi näille meidän lähettiläille ja lähetystöille, että siellä ylpeästi tarjottaisiin itäsuomalaisia karjalanpiirakoita tai lappilaista poroa, [Kimmo Kiljunen: Hyvä!] Helsingissä tehtyä suklaata tai eteläpohjalaista nautaa, viskiä, giniä ja Koskenkorvaa, [Kimmo Kiljunen: Niin, tietysti!] joka tapauksessa niitä suomalaisia tärkeitä brändejä, joita me haluamme ylpeästi myös viedä maailmalle. [Puhemies koputtaa] Kun täällä Helsingissä vierailee monessa suurlähetystössä, he aina tuovat omaa paikallista kulttuuria voimakkaasti esiin. Mitä ministerit aikovat tehdä sen eteen, että suomalainen kulttuuri ja brändit näkyvät vahvemmin meidän lähetystöissämme? [Oikealta: Hyvä kysymys! — Johannes Koskinen: Klimppisoppa jäi vielä mainitsematta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

15.53 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin edustaja Savolaa mukaillen, tietysti kyllähän nämä haasteet ovat sellaisia, että kaikki, mitä sanoitte, on aivan oikein, mutta kyllä nyt vaaditaan aika radikaaleja ja rohkeita uudistuksia tähän koko vienninedistämiseen ja siihen, että meillä on aidosti jotain, mitä tarjota. Tätä, edustaja Ronkainen, tarkoitin sillä, kun puhuin kumppanuuksista globaalisti. Jos me suljemme silmämme ja se meidän kumppanimaa vaihtaakin joukkuetta toiseen leiriin, niin meillä ei ole sitten edes sitä kaupan kumppanuusmahdollisuutta. Näin maailma nyt jakautuu, ja kysymys kuuluu: mitä peliä Suomi pelaa, ja millä pelikirjalla Suomi, Pohjoismaat ja Euroopan unioni toimivat? Eli kannustan erittäin rohkeisiin uudistuksiin ja parannuksiin mutta myös vetoan suomalaisiin yrityksiin: saa kasvaa, saa investoida, saa mennä rohkeasti ulkomaille. Valitettavasti suomalaiset pörssiyritykset eivät kasva. [Sami Savion välihuuto] Ei edes se elintarvikeala, minkä nimiin täällä aivan oikein kysytään.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

15.54 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran täytyy oikaista edustaja Vikmanin puheenvuoroa, että mikään pakkohan kehitystyöstä ei ole leikata. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa taloutta tasapainotetaan jopa enemmän kuin hallitus ensi vuonna, mutta kehitysyhteistyöstä ei leikata vaan siihen panostetaan. Näen, että kehitysyhteistyö on vahva keino rakentaa kestävää rauhaa, tasa-arvoa ja demokratiaa ja on samalla myös tärkeä osa Suomen ulkopolitiikan vaikuttavuutta. Kuulisin mielelläni ulkoministerin ajatuksia, että miten näette näiden leikkausten vaikuttavan Suomen ulkopolitiikan vaikuttavuuteen, esimerkiksi laajemmin myös lännen kykyyn koota tukea Ukrainan tueksi.

Tiedämme, että Venäjä toimii aktiivisesti esimerkiksi Afrikan maissa ja onnistuu ikävä kyllä saamaan oman valheellisen viestinsä entistä helpommin läpi, jos Suomen kaltaiset maat sieltä vetäytyvät. Kyse ei ole siitä, että pahimmille diktaattoreille halutaan antaa rahaa, vaan siitä, että usein kansalaiset, jotka elävät näiden diktaattoreiden vallan alla, eivät voi hyvin. Siellä lapsilla pitäisi silti olla puhdasta vettä, ja toisaalta kansalaisyhteiskuntaa vahvistamalla voidaan myös yhteiskunnan kehityksen suuntaa muuttaa. Tästä kuulisin mielelläni ulkoministerin ajatuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

15.56 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa apua tilanteessa, jossa pandemian jäljet, ilmastokriisin kiihtyminen ja Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset lisäävät köyhyyttä ja epävakautta ympäri maailmaa. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta ollaan kaukana. Ennätysmäärä ihmisiä on joutunut jättämään kotinsa. Samoin humanitaarisen avun tarve on ennätystasolla. Tämä ei ole aika vähentää humanitaarista apua.

Hyvä asia on se, että leikkauksia ei kohdisteta järjestöihin. Mietintökin toteaa tästä hyvin, että järjestöt vahvistavat demokratiakehitystä ja kansalaisyhteiskuntaa ja niiden apu on mennyt hyvin perille. Olisi tärkeää, että kun hallitus nyt miettii kehitysyhteistyön ehdollistamista, myöskin pidettäisiin järjestöt tämän ehdollistamisen ulkopuolella. Silloin apua saataisiin ohjattua myös kaikista köyhimmille. Ja toivoisin, että hallitus pitää uudistuksissa kuitenkin kiinni ylivaalikautisesta selonteosta ja kehityspolitiikan painopisteistä, joissa Suomella on osaamista ja paljon annettavaa ja joista Suomi on tunnettu, kuten koulutuksesta, [Puhemies koputtaa] luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta sekä naisista ja työistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä kolme pyydettyä vastauspuheenvuoroa. Niiden jälkeen, jos ministerit haluavat kommentoida, otetaan ministereiden puheenvuorot. Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kokko.

15.57 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että Euroopan unioni on avannut jäsenyystien sekä Ukrainalle että Moldovalle. Se on selkeä osoitus siitä, että Euroopan unioni haluaa nämä maat yhteiseen perheeseensä, ja myös vahva osoitus ukrainalaisilta sekä moldovalaisilta, että he haluavat olla osa Eurooppaa, osa demokraattista yhteisöä. On kuitenkin selvää, että näissä maissa on vielä merkittäviä haasteita muun muassa korruption kitkemisessä ja vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamisessa,

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

mikä täytyy ottaa huomioon ennen kuin näistä maista voi tulla täysjäseniä. Toivon, että Suomi toimii tässä asiassa aktiivisesti, että huolimatta siitä traagisesta sodasta, mikä on käynnissä, sillä ei anneta tavallaan etuajo-oikeutta muun muassa Ukrainalle unionin jäsenyyteen, ennen kuin ne kaikki jäsenyyskriteerit on täytetty, koska me nyt näemme muun muassa muutaman jäsenmaan kohdalla, mitenkä haasteellista ja mitenkä haurasta muun muassa demokratia voi olla ja mitenkä myös demokraattisen vallan kautta niitä yhteisiä eurooppalaisia arvoja voidaan haastaa ja myös halvaannuttaa koko unionin toimintakykyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

15.58 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ennen kaikkea kehitysyhteistyöstä, kun me puhumme, hyvää on se, että kansalaisjärjestöapua ei leikata, päinvastoin sitä kasvatetaan, ja kuten täällä on tullut monessa yhteydessä puhuttua, niin se on laadukkainta kehitysyhteistyötä. Se tavoittaa useimmiten niitä marginaalisimpia ryhmiä, väestöryhmiä.

Tässä hallituksen kokonaisesityksessä on myöskin hyvää se, että Ukrainan apu, kuten se todettiin, on vahvaa, ja hyvää on myöskin, että tässä kriittisessä tilanteessa, joka juuri nyt on maailmassa, rauhanvälitykseen varataan voimavaroja nyt reilusti. Ulkoasiainvaliokunta kiinnittää näihin kaikkiin kolmeen osioon positiivisesti huomiota.

Myöskin on maininta meillä mietinnössä siitä, että 0,7 prosenttia on se kaukotavoite, tavoite joka tapauksessa, kun muut Pohjoismaat jo seiskytluvulla saavuttivat sen kansallisesa kehitysyhteistyössä, ja hyvin olennaista on myöskin muistaa se, että kansallisen kehitysyhteistyön eräs keskeinen laatukriteeri on vähiten kehittyneet maat, kaikkein köyhimmät maat, ja tämä 0,2 prosentin tavoitteen pitäisi näkyä selkeästi sekä hallituksen tavoitteissa, budjetissa että tilastoinneissa, ja tässä suhteessa me olemme nyt vähän vaikeuksissa, kun tämä maaohjelmajärjestelmä muuttuu rajusti johtuen siitä, että me supistamme sitä puolta, jolloin tämä vähiten kehittyneiden maiden rooli tässä heikkenee, ja toivoisin, että siinä oltaisiin tarkkoja jatkossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saramo.

16.00 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille Suomessa on todella tärkeää, ettei Venäjän anneta miehittää naapureitaan, ja Suomikin tukee Moldovaa, Ukrainaa, Georgiaa ja niin edelleen.

Mutta, mitä hallitus voisi tehdä tämän aiemmin mainitsemani Palestiinan miehityksen lisäksi, että myös Länsi-Saharan miehitys nousisi taas, että tämmöiset unohdetut konfliktit — kurdien sorto, johon valitettavasti Nato-maa Turkkin osallistuu — eivät unohtuisi näiden muiden alle? Tai että Gazan järkyttävän tilanteen lisäksi Sudanissa ja Jemenissä on aivan hirvittävä sota, Sudanissa miljoonia pakolaisia. Tietysti pieni Suomi, kaukaa täältä, ei voi ihan mahdottomia tehdä, mutta haluaisin tietää, että onko jotain, miten me voisimme vielä kansainvälistä yhteisöä näissä herätellä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja nyt sitten ministereiden puheenvuorot. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

16.01 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitos jälleen hyvistä kysymyksistä ja kommentteista.

Ensin edustaja Kokolle tästä ydinaseriisunnasta: Suomihan on edelleen hyvin aktiivinen asiassa paitsi yhtenä yksittäisenä maana niin toki myös kaikissa järjestöissä, joissa toimimme, myös Natossa. Tietysti jonain päivänä olisi tärkeää, että maailma olisi ydinaseeton, mutta ennen kuin näin on, on pyrittävä ensisijaisesti hallitsemaan joukkotuhohäätien olemassaoloa. Esimerkiksi ydinsulkusopimus NPT on perusta ydinaseriisunnan edistämiseksi, ja siinä Suomi on mukana.

No, sitten tästä Lähi-idästä. Tosiaan, on aivan totta, että Gazan tilanne on täysin humanitaarinen katastrofi. Siitä huolimatta, että alueella oli muutaman päivän humanitaarinen tauko, apua ei saatu riittävästi toimitettua perille. Nyt on kuitenkin muistettava se, että terroristijärjestö Hamas ei ole kyllä suojellut siviilejä semminkään, miten sille tietysti palestiinalaisena toimijana siellä kuuluisi. Mutta yhtä lailla Suomi tukee kansainvälisen rikostuomioistuimen työtä alueella, jossa on määrä tutkia ja selvittää, milta osin rikoksia, sotarikoksia tapahtuu, ja sitten saattaa syylliset vastuuseen. Ongelma on se, että täysin riippumatonta tai neutraalia tietoa alueelta on lähes mahdoton saada ja monella tavalla täältä käsin ei ole näkyvyyttä — paitsi se, että inhimillinen kärsimys on merkittävä. Nyt on niin, että olisi pyrittävä siirtämään katse kohti juuri sitä mallia, jolla voitaisiin pyrkiä kohti kahden valtion mallia ja sitä kautta pysyvää rauhaa alueella. Se edellyttää varmasti erittäin paljon vastaantuloa, niin kuin edustaja Saramokin sanoi, sekä Israelilta että Palestiinalta — olkoonkin, että palestiinalaishallinto on sitoutunut rauhanomaiseen ratkaisuun, mutta esimerkiksi sillä ei juuri vaikutusvaltaa tällä hetkellä ole kyllä Gazassa. Esimerkiksi viimeksi tänään puhuin Yhdistyneiden arabiemiirikuntien ulkoministerin kanssa, ja pohdimme sitä, miten toisaalta EU yhdessä arabimaiden kanssa voi olla tässä ikään kuin day after -tilanteessa tukemassa sitä polkua kohti rauhanneuvotteluita ja sitä kautta pysyvämpää rauhaan. Tässä myös vastaus edustaja Saramolle, että Suomi, toden totta, on aktiivinen ja voi olla erittäinkin kokoaan suurempi roolissa siinä, kun lähdetään sitä polkua enemmänkin tekemään.

Sitten aivan lyhyesti vielä: Edustaja Ronkainen ja edustaja Karikin sanoivat täällä aikaisemmin, että Nato on puolustuspolitiikkaa. No, Nato on ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa itse asiassa erittäin paljon, ja on tärkeää, että paitsi että me Suomea tehdään yhteistyötä tässä asiassa, niin kansainvälisesti ajatellen kyllä se Naton rooli on niin merkittävä kaikessa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme, että sen toiminnan ikään kuin redusointi vain puolustukseen olisi vahvasti sen kaiken toiminnan ja politiikan aliarvioimista.

Sekä edustaja Kaikkonen että edustaja Skinnari — poistuikin jo aikaisemmin — kysyivät tästä ulkoasianhallinnon uudistamisesta. On tosiaan tärkeää viedä projekti maaliin niin — eikä koske pelkästään edustustoja, vaan laajemminkin ulkoministeriön työtä — että voidaan tehdä tällainen järkevä, toivottavasti myös vaalikauden yli kantava malli, joka parhaiten tukee Suomen uuden ajan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa näin Nato-jäsenenä mutta laajemminkin. Kyllä globaalit kysymykset meille edelleen ovat erittäin tärkeitä, mutta niissäkin meidän on pakko priorisoida, jotta me voidaan toisaalta saada asioita aikaiseksi mutta myös ihan siitä syystä, että kun tänään tuli uusi tieto, että Suomen julkinen talous on 14,4 miljardia, vai mitä se oli, alijäämäinen, niin erityisesti kehitysyhteistyön osalta on vaikea nähdä, että pystytään lisäpanostuksia ainakaan tekemään lähivuosina.

Sitten edustaja Kauman hyvä esitys, ja hyvä, kun nostitte tämän kaapatujen lasten tilanteen. Siis kyseessä on aivan järkyttävä toimi Venäjältä, ja se, että kaikki, mitä me voi-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

daan järjestötyöllä... Tiedän, että erityisesti Etyj ja Etyjin alaiset järjestöt ovat aktiivisia siinä, että pyritään selvittämään ja tuomaan lapsia mahdollisimman paljon takaisin kotiinsa, ja tällainen dna-rekisteri voisi olla erittäin käyttökelpoinen työkalu, ja vahva tuki sille. Ehdottomasti voidaan Suomea sitä viedä eteenpäin ja voidaan tähän asiaan palata.

Ihan viimeisenä nostan tämän edustaja Ohisalon ja muidenkin nostaman laajentumiskysymyksen siitä kulmasta, miten me voidaan tukea, myös miten edustaja Kokko sanoi, että on täysin totta, että hauraat demokratiat sinänsä voivat olla ikään kuin turvallisuusuuhka meille myös täältä unionin sisältä. No, itse näen tämän niin, että kun me arvopohjaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään ja Euroopan unioni on arvoyhteisö, niin kaikki, mitä me tehdään, pitää perustella siitä ihmisten valinnanvapaudesta käsin. Ja nyt kun Ukrainan ihmiset ovat yli 10 vuotta sitten äänestäneet sen puolesta, että he haluavat kuulua Euroopan unioniin, niin nyt onneksi se nähdään monessa muussakin maassa Kaukasiala ja Keski-Aasiaa myöten, katseet ovat kohti Eurooppaa, ja meidän tulee uudistaa Euroopan unionia niin, että me voidaan asteittain toisaalta tukea niissä tärkeissä uudistuksissa, jotta jonain päivänä nämä maat voivat olla täysivaltaisia jäseniä, mutta tuoda myös semmoisia pykäläi, joilla sitä edistystä voi tapahtua jo varhaisemmin kuin esimerkiksi 10 vuoden päästä. Sitteen tulee myös Euroopan unionin päätöksentekoa uudistaa niin, että me ei olla yksittäisen toimijan varassa missään, varsinkaan rakenteellisessa suuressa kysymyksessä sen vuoksi, että kun me ollaan demokratioita, niin demokratioissa jo kussakin maassa voi aina tulla valtaan jokin hallinto, joka ei ehkä sataprosenttisesti toteuta sitä meidän arvopohjaamme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Tavio.

16.07 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Rouva puhemies! Edustaja Razmyar kysyi erityisesti tähän Gazan tilanteeseen tukea, ja totean, että Suomi on myöntänyt humanitääristä tukea kansainvälisen Punaisen Ristin komitean ICRC:n kautta neljä miljoonaa euroa ja Punaisen Daavidin tähden, MDA:n, kautta yhden miljoonan euron Israeliin. Lisäksi Suomen Punaisen Ristin toimintaa tuetaan Gazassa, ja heillä on siellä muutama avustusoperaatio käynnissä. Olemme myös iso rahoittaja UNRWAssa, jonka rahoitus on viiden miljoonan vuosiluokkaa. Sitten on toki erikseen Palestiinan kehitysyhteistyötuki, joka on hieman eri asia, kun se suuntautuu pääasiallisesti Länsirannalle. Huomattava on kuitenkin, että olemme iso osallistuja ja tukija myös Euroopan unionin kautta, koska Euroopan unionin tuki Gazan humanitäärisen kriisiin on kolminkertaistunut. Se on nousut 37 miljoonasta eurosta 102 miljoonaan euroon, ja siihen on tullut 75 miljoonaa euroa uutta rahaa. Se suunnataan YK-järjestöjen kautta sekä myös tämän ICRC:n kautta.

Edustaja Skinnari peräänkuulutti suomalaisten yritysten rohkeutta lähteä uusille markkinoille. Se on ihan oikea linja. Juurikin yritysten kansainvälistyminen on aivan keskeistä Suomen kaltaiselle pienelle avotaloudelle. Kun ajatellaan, että me tahdomme tämän meidän valtiontaloutemmekin tasapainottaa, niin sehän edellyttää nimenomaan meidän omien yritystemme kasvua.

Positiivisena voin sanoa, että olen ainakin itse tässä nyt ministerinä ollessani nähnyt näiden yritysten valtavat potentiaalit ja sen, kuinka aktiivisesti ne noita kasvumarkkinoita hakevat. Meillä on kyllä paljon kasvavia yrityksiä. Meidän yritykset ovat erittäin vastuullisia, niillä on tarjolla aivan maailman huipputeknologisia ratkaisuja, ja digitalisaatiossa ne edustavat aivan maailman kärkeä. Kyllä näiden suomalaisten tuotteiden kysyntää on. Se vaan on ymmärrettävää, että yritykset ovat tällä hetkellä kovin riskitietoisia tämän sinänsä

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

hyvin epävakain tilanteen vuoksi, mutta toisaalta kyllähän yritykset sen tietävät, että myös sitten taas uusiin maihin menemällä ne pystyvät hajauttamaan sitä maariskia ja potentiaalisesti vahvistamaan omia toimitusketjujaan.

Edustaja Kokko korosti Ukrainan jälleenrakennuksessa tätä yhteiskunnan kehittymistä. Se on aivan selvä, että se on kiinteä osa tätä jälleenrakentamista, että nämä Ukrainan instituutiot ja viranomaiset myös parantavat toimintaansa, ja myös Suomen osalta se korruption vastainen toiminta on siinä aivan keskiössä. Suomi pitää tätä asiaa esillä omissa tomissaan, ja myös pidämme tätä asiaa esillä Euroopan unionin kautta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Ohi-salo, olkaa hyvä.

16.11 Maria Ohi-salo vihr: Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikka on erottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehityspolitiikalla edistämme kestävästä maailmanlaajuista köyhyyden vähentämistä ja perusoikeuksien toteutumista, sääntöpohjaista monenkeskistä järjestelmää sekä YK:ssa sovittuja kestävä kehityksen tavoitteita. Sääntöpohjainen monenkeskinen kansainvälinen järjestelmä on juuri meidän kaltaistemme pienten valtioiden tuki ja turva, ja siksi siitä pitää aidosti pitää kiinni. Demokratian, rauhan ja tasa-arvon edistäminen koko maailmassa on myös Suomen etu. Leikkaukset kehitysyhteistyöhön tarkoittavat askeleita taaksepäin demokratiatyössä, rauhantyössä ja tasa-arvotyössä.

Arvoisa puhemies! Me näemme nyt karulla tavalla, miten sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää haastetaan monesta suunnasta. Autoritääriset valtiot, meitä lähimpänä Venäjä, kyseenalaistavat muiden valtioiden suvereniteettia, demokratiaa ja kansainvälisiä sopimuksia, emmekä saa antaa piiruakaan periksi näille. Ukraina taistelee edelleen sekä oman olemassaolonsa että demokraattisen Euroopan perusarvojen puolesta, ja meidän on tuettava sitä kaikin mahdollisin tavoin. Juuri eilen olemme muiden EU:n jäsenmaiden kanssa päättäneet aloittaa EU:n jäsenyysneuvottelut Ukrainan ja Moldovan kanssa, ja tämä on erittäin tärkeä viesti sekä Ukrainan että Venäjän suuntaan. Nyt on todellakin EU:n tehtävä tukea maita jäsenyysehtojen täyttymisessä. EU:n laajeneminen on myös Suomen etu geopoliittisesti ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Suomessa on pitkät kehitysyhteistyön perinteet. Suomi edistää kehityspolitiikassaan läpileikkaavina tavoitteina muun muassa sukupuolten tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, ilmastokestävää ja vähäpäästöistä kehitystä sekä ympäristönsuojelua, muun muassa painottaen luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Nämä kaikki ovat merkittäviä globaalin oikeudenmukaisuuden rakennuspalikoita, ja haluan kiittää siitä, että hallitus myös jatkaa näiden parissa työskentelyä. Se iso linja jatkuu.

Arvoisa puhemies! Hallituksen nyt esittämät kehitysyhteistyön leikkaukset ovat ongelmallisia monesta syystä: Ensinnäkin kehitysyhteistyöstä leikkaamalla ja laskemalla samaan aikaan pakolaiskiintiötä historiallisen alas Suomessa hallitus väistää moraalisen velvollisuutensa auttaa globaalisti kaikkein hädänalaisimpia. Noin 1,2 miljardia maailman ihmisistä elää äärimmäisessä köyhyydessä. Köyhien ja rikkaiden välinen kuilu kasvaa jatkuvasti. Ilmastokriisin, konfliktien ja vainon vuoksi pakenemaan joutuvia ihmisiä on tällä hetkellä enemmän kuin koskaan. Maailman pakolaisista 40 prosenttia on lapsia. Ja, hallitus, te olette päättäneet olla auttamatta niitä hädänalaisimpia, toisaalta täällä Suomessa mutta myös muualla näiden leikkausten kautta. Toiseksi kehitysyhteistyö on satsaus myös Suomen hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Edistämällä ihmisoikeuksia, rauhaa ja demokra-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

tiaa Suomi rakentaa vakaata ja turvallista maailmaa. Olemme nähneet, miten esimerkiksi Kiina ja Venäjä ostavat kehitysavulla ja investoinneilla itselleen sympatiaa kehittyvistä maista.

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut nostamaan kehitysyhteistyön määrärahat YK:n tavoitteeseen eli 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta, ja toki pitää myöntää, että tähän ei ole aiemminkaan kyetty, mutta tavoitteesta silti pitäisi pitää kiinni. Tämä budjettiesitys nyt ei ainakaan siihen suuntaan ole viemässä. Me vihreät peruisimme hallituksen leikkaukset kehitysyhteistyöhön ja päinvastoin nostaisimme kehitysyhteistyön määrärahojen tasoa, ja silti ottaisimme vähemmän velkaa kuin hallitus. Turvaisimme myös laina- ja sijoitusmuotoisen kehitysyhteistyön jatkumisen, sillä se on tärkeää erityisesti globaalille ilmasto- ja tasa-arvotyölle. Samalla on kuitenkin myös tärkeää muistaa, että Suomi voi hyötyä ja usein hyötyykin investoinneista ulkomaille, mutta se ei saa tapahtua kohdemaiden hyvinvoinnin ja ympäristön kustannuksella. Muiden valtioiden taloudellinen hyväksikäyttö ei nimittäin ole kestävä kehityspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Nyt ei ole järkeä heittää hukkaan sitä hyvää työtä, mitä Suomen kehitysyhteistyössä on saatu aikaan. Ei myöskään ole oikein jättää nyt tukematta globaalisti kaikkein heikoimpia. Vaikka Suomen rooli olisi pieni, se on silti tärkeä. Olen sanonut, että ilmastonmuutoksen torjunta ja köyhyiden poistaminen ovat politiikan tärkeimpiä tehtäviä, ja näiden tavoitteiden edistäminen ei saisi pysähtyä vain Suomen valtion rajoille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

16.16 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön hallinnonalan budjetista yli puolet on kehitysapurahoja. Näitä rahoja leikataan ensi vuonna 118 miljoonaa euroa, ja niin on syytäkin. Suomella ei yksinkertaisesti ole varaa ylläpitää entisen kaltaista kehitysyhteistyöjärjestelmää, velaksi auttamista. Tässä järkyttävässä taloustilanteessa, kun myös suomalaisia koskevista kohteista joudutaan sopeuttamaan, on oikeus ja kohtuus, että myös Suomesta pois lahjoitettavien verorahojen virtaa rajoitetaan reippaasti. Koko kauden aikana varsinaisesta ja lainamuotoisesta kehitysyhteistyörahoituksesta onkin tarkoitus leikata yhteensä yli miljardi euroa.

Lisäksi Orpon hallitus on tehnyt erittäin tärkeitä linjauksia siitä, kuinka paljon rahaa voimme lahjoittaa, millä perusteilla ja minne. Tavoitteena on vähentää kehittyvien maiden epätervettä riippuvaisuutta muista valtioista. Eilen illalla näytettiin erittäin koskeva Mariupolin tuho -dokumentti TV1:llä. Se kuvasti Venäjän raakalaismaisuutta ja silmitöntä julmuutta siviilejä kohtaan, kannattaa katsoa se. Sen takia onkin tärkeää, että kehitysapua ei tulla antamaan hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat tätä kauheaa Venäjän hyökkäyssotaa. Eikä sitä onneksi tulla antamaan myöskään maille, jotka kieltäytyvät vastaanottamasta Suomesta palautettavia omia kansalaisiaan. Valitettavasti, koska palestiinalaisten tukia ei lakkautettu aluetta hallitsevan terroristijärjestön Hamasin hirmuteoista huolimatta, on hallituksen lupaus rahankäytön tarkasta seurannasta tarpeellisempi kuin koskaan. Suomen rahoja ei tulevaisuudessakaan saa missään tapauksessa valua terroristisiin tarkoituksiin tai antisemitistisiin oppimateriaaleihin.

Kuten perussuomalaiset ovat jo pitkään suositelleet, tällä kaudella auttamisen painopistettä siirretään lähialueilla auttamiseen. Ukraina onkin alkaneella hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja tämä on erittäin tärkeä ja hyvä linjaus.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen tärkein ja ensisijainen tehtävä on huolehtia suomalaisten hyvinvoinnista, toimeentulosta ja turvallisuudesta. Sen linjan mukaisesti ulkoministeriön budjettia koskevat päätökset ovat täsmälleen oikeansuuntaisia. — Kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

16.20 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Konfliktit, ilmastokriisi ja tasa-arvon takapakki hidastavat inhimillistä kehitystä maailmalla. Myös humanitääriset kriisit ovat pitkityneet. Kehitysyhteistyöllä pyritään luomaan rauhaa, vakautta ja kestävä kehitystä koko maailmaan. Keskinäisriippuvaisessa maailmassa vaikutukset näkyvät täälläkin. Pitää katsoa myös omaa nenää pidemmälle.

Kehitysyhteistyöhön kohdistetaan noin 0,42 prosenttia bruttokansantulosta vuonna 24. Suomi on kuitenkin sitoutunut YK:n 0,7 prosentin bktl-tavoitteeseen. Suomen panostukset kehitysyhteistyöhön jäävät muiden Pohjoismaiden tasosta. Erityisen haitallista on humanitäärisen rahoituksen lasku. Kokonaisuudessaan humanitäärisen työn määrärahat kasvavat, mutta Suomen tuki muualla kuin Ukrainassa tapahtuvien kriisien liennyttämiseen laskee. Maailman kriisejä ei saisi asettaa vastakkain, sillä se vahvistaa entisestään maailman jakautumista ja jännitteitä aikana, jolloin geopoliittiset jännitteet ovat kasvaneet jo merkittävästi. On vakavaa, ettei kehitysyhteistyön tunnusluvuissa enää ole vähiten kehittyneisiin maihin eli LDC-maihin kohdennettujen maksatusten osuutta merkittynä erikseen. Tämän seurantaluvun kautta voitaisiin seurata, kanavoituuko Suomen kehitysyhteistyö kaikkein köyhimmille maille.

Arvoisa puhemies! Ilmastokriisin aiheuttamat sään ääri-ilmiöt, kuten kuivuus ja tulvat, lisäävät nälkäänäkevien ihmisten määrää eri puolilla maailmaa. Vakavimmissa ilmastokenaarioissa nälkäkriisin ennustetaan vaikuttavan jopa yli 200 miljoonaan tyttöön ja naiseen. Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus on osa kehitysyhteistyörahoitusta. Suomi on sitoutunut kansainvälisissä kokouksissa kehittyvien maiden ilmastotyön rahoitukseen. Suomen kanavoimasta rahoituksesta ei ole budjettiesityksessä riittävän tarkkaa mainintaa, ja on mahdotonta tietää, mikä on todellinen vastuu, jota Suomi kantaa kansainvälisistä ilmastositoumuksistaan. Ministeri Tavio on useammissa haastatteluissa vastannut, että rahoitus laskee kymmeniä miljoonia. Budjettikirjasta voi päätellä, että mahdollisesti jopa 60 miljoonaa. Tämä on isosti ristiriidassa Dubain ilmastokokouksen puheiden kanssa, ja kolmen miljoonan panostus, joka siellä tähän loss and damage -rahastoon tehtiin, on hyvin vaatimaton näiden leikkauslinjausten rinnalla.

Arvoisa puhemies! Laina- ja sijoitusmuotoinen kehitysyhteistyö on ja olisi tärkeää muun muassa globaalin ilmasto- ja tasa-arvotyön näkökulmasta. Sen avulla voidaan vauhdittaa tehokkaasti yksityisen sektorin ilmasto- ja luontotyötä. Yritysten ja julkisen puolen yhteistyö on avainasemassa siinä, että ilmastomuutoksen ja luontokadon kaltaisten haasteiden ratkaisuun ohjautuu riittävästi resursseja.

Arvoisa puhemies! YK:n kestävä kehityksen tavoitteen 5, sukupuolten välisen tasa-arvon, toteutuminen on hälyttävällä tavalla jäljessä, kuten valitettavasti monen muunkin Agenda 2030 -tavoitteen. Talousarvioesitykseen ja hallitusohjelmaan on kirjattu: ”Suomi edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia läpileikkaavasti ulkopolitiikassaan.” Tämä on erinomaista, ja tätä olisi tärkeää toimeenpanna konkreettisesti jo ensi vuonna. Sukupuolten tasa-arvon edistämisen tulee näkyä koko ulkoministeriön hallinnonalalla, ja näitä suunnitelmia ja selkeitä linjauksia kaivataan myös tänne. Suomi on tehnyt 1325:n eli Naiset, rau-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

ha ja turvallisuus -toimintaohjelman, joka hyväksyttiin viime keväällä — sen neljäs toimintaohjelma jo — mutta yhtä lailla Suomi on ottanut hyvää johtajuutta YK:n 2250-päätöslauselmassa eli ”Nuoret, rauha ja turvallisuus”, ja sen ensimmäinen toimintaohjelma tehtiin Suomessa ja sille toivottaisiin nyt jatkoa toisen toimintaohjelman muodossa. Rauha on aina kestävämpi, jos sitä ovat rakentamassa ja prosessissa mukana niin naiset kuin nuoret.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Diarra poissa. — Edustaja Biaudet.

16.25 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Ensimmäistä kertaa ainakin niin pitkään aikaan kuin minä muistan kehitysyhteistyövaroista varsinainen kehitysyhteistyö on pienempi kuin muu kehitysyhteistyö. Kokonaisuudessaan tavoitteet 0,7 prosentista katoavat pitkälle tulevaisuuteen. Jopa meidän kunniakysymys ulottaa 0,2 prosenttia kehitysyhteistyövaroista kaikkein köyhimmille, kaikkein heikoimmille maille, ihmisille maailmassa, näyttää olevan meille liian kunnianhimoinen. Ei myöskään puhuta enää siitä, että 85 prosenttia kehitysyhteistyöstä pitäisi edistää sukupuolten tasa-arvoa. Toivon, että kaikesta huolimatta nämä tavoitteet pysyvät meidän kansainvälisten suhteiden hoitamisen taustalla ja että jossain vaiheessa tulee se aika, jolloin näemme, että näihin tavoitteisiin pääseminen itse asiassa edesauttaa koko maailman hyvinvointia, myös Suomen.

Täällä on puhuttu verrokkimaista. Verrataan tietenkin siihen, mikä tuntuu meille edulliselta, ja EU:n keskiarvo tuntuu tällä hetkellä olevan parempi verrokki, koska me olemme tippuneet muiden Pohjoismaiden kyydistä. Tämä on kuitenkin enemmän kuin vain raha-asia. On tosi hankalaa poliittisestikin, että emme enää ole muiden Pohjoismaiden kanssa yhdessä YK:ssa tai yhteishankkeissa vaikuttamassa esimerkiksi meidän arvojemme edistämiseen.

Maailman tarve on monimutkaistunut, ja lasten ja naisten hätä on suurta kaikkialla. Ei vain Suomessa ole ihmisiä, joilla on vaikeaa. Tämä on jollain tavalla hyvä muistuttaa. Itse ajattelen, että tällainen kylmä suhtautuminen maailman hätään, joka tänäänkin, äsken, tuli esiin, itse asiassa haavoittaa myös jotain meidän omasta sielustamme, meidän inhimillisyydestämme ja meidän ihmisyydestämme. Sillä on vaikutuksia myös siihen, miten katsoimme toisiamme ihmisinä, miten ihmisiä maailmassa arvotetaan eri kasteihin, apua ansaitseviin ja apua ei ansaitseviin.

Tällainen ihmiskäsitys laajenee myös omaan kotimaahan, jossa jopa lasten oikeudesta perheeseensä halutaan luopua siksi, että lapsi ja perhe eivät ole niin sanottuja oikeita suomalaisia, vaan väärän värisiä ja väärään jumalaan uskovaisia. Poliitikot käyttävät täällä vastakkainasettelua omiin valtatarkoituksiinsa ja piilottavat omat puuttuvat vastauksensa maailman ja Suomen haasteisiin syyttämällä siitä maahanmuuttajia ja maahanmuuttajataustaisia. Yksi kehitysyhteistyön tärkeä tehtävä on siksi meidän omakuvan kasvaminen ja Suomen roolin kasvattaminen isommaksi maailmassa ja osaavammaksi Euroopan ja maailman maiden yhteistyössä.

Kriisit, konfliktit, demokratiakehitys, pandemia kaikkein vaikeimmissa olosuhteissa tai autoritaarisissa maissa. Ei suomalaiselle viennillekään löydy kovin paljon riskittömiä kohteita. Kaikkein köyhimmissä maissa tarvitaan myös monikansallista kehitysyhteistyötä, tarvitaan valtioiden välistä kehitysyhteistyötä sekä kansalaisjärjestöjä. Eivät sinne yritykset yksin lähde.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Tasa-arvon edistymistä uhataan nyt myös jopa Euroopassa. Maailmassa on tällä hetkellä enemmän pakolaisia ja sisäisiä pakolaisia kuin koskaan ennen, ja Euroopassa me valitsemme, että suljemme silmämme siltä.

Suomen roolin maailmassa tulisi olla se, miten parhaiten voisimme edistää demokrati-aa, turvallisuutta ja globaalia yhteistyötä demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Myös Ukrainan jälleenrakentamisessa tulisi alusta asti tukea myös järjestöjen yhteyksiä ukrainalaisiin kansalaisjärjestöihin. Jälleenrakennuksen suuret panostukset tarvitsevat vahvaa, valvovaa ja osallistavaa kansalaisyhteiskuntaa. Myös sodan ja väkivallan uhrien tukemisessa järjestöjen työ on keskeistä. Ihmiskauppa tai seksuaalinen väkivalta edellyttävät, että ruohonjuuritasolla on riittävästi voimavaroja. Emme voi edetä pelkästään yrityspainotteisesti.

Rauhan rakentamisen onnistuminen edellyttää myös globaalissa etelässä pitkäaikaista läsnäoloa ja osaamista maissa, joissa pitkäaikaiset konfliktit ja romahtaneet valtiot tarjoavat hyvän maaperän väkivallalle, korruptiolle ja autoritaarisille johtajille. Siksi myös edustustojen, kehitysyhteistyön sekä järjestöjen läsnäolo tarjoaa meille paremmat mahdollisuudet toimia kuin se, että emme tunne olosuhteita. Sodat ja konfliktit vievät hetkessä ne voimavarat, jotka olisivat kipeästi tarpeellisia köyhyyden vähentämisessä tai ilmasto- tai luontokadon ratkaisemisessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kello on 16.30, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 16.30.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 18.04.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua ulkoministeriön pääluokasta 24. — Yleiskeskustelua, ja siellä on edustaja Antikainen, joka on poissa. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.04 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En olisi jäänyt tätä puheenvuoroa käyttämään tähän saliin, mutta harmillisesti ulkoasiain hallinnonalan keskustelu tavallaan keskeytyi, ja olen iloinen, että edustaja Garedeu jäi nyt sitten osittain varmaan opetusministeriön hallinnonalan vuoksi tänne, kun nyt nimenomaan teidän puheenvuoroonne siinä loppukeskustelussa halusin kiinnittää huomiota. Se liittyy kansainvälisen kehitysyhteistyön merkitykseen sekä tässä budjettiesityksessä että pidemmässä juoksussa.

Tässähän nyt on tapahtumassa se, että meillä se 0,7 prosentin kansallinen tavoite, joka on asetettu kehitysyhteistyölle, jonka todellakin muut Pohjoismaat saavuttivat jo 1970-luvulla, etäännyy yhä enemmän, ja nyt hallituskaudella ollaan tekemässä aika isoja rakenteellisia muutoksia kehitysyhteistyössä. Ennen kaikkea surkuteltavaa on se, että myöskin määrällisesti se laskee. Nyt lasketaan, että ensi vuonna se olisi 0,41 prosenttia ja kehyskauden lopussa, eli hallituskauden loppuessa, se olisi 0,37 prosenttia. Eli selkeästi Suomi on laskevalla uralla.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Nyt tässä on se iso kysymys, jonka edustaja Biaudet nosti omassa esityksessään, että me emme edes näe, mitä tämä 0,37 prosenttia aidosti on. Ensimmäisen kerran itse asiassa koko Suomen kehitysyhteistyön budjetin historiassa tilanne on se, että varsinainen kehitysyhteistyö ei ole enää se varsinainen lohko, mihin me kehitysyhteistyövaroja käytetään. Yli puolet varoista käytetään tällä hetkellä erityisesti kahteen seikkaan: Euroopan unionin jäsenmaksuista Suomelle lankeaviin velvoitteisiin, jotka voidaan lukea kehitysyhteistyön piiriin, ja toisena suurena menoeränä ovat pakolaiskulut, ja sitten osittain hallintokuluja. Eli yli puolet tästä 0,37 prosentista ei aidostikaan mene siihen, mihin kehitysyhteistyön määrärahoja perinteisesti on koottu, eli globaalien köyhyyden ja eriarvoisuuden ongelmien ratkaisemiseen, vaan nyt tässä on toinen kulma.

Toinen suuri seikka ja muutos on se, että meillä maaohjelmatyö supistuu rajusti, ja se pudottaa nimenomaan vähiten kehittyneitä maita pois. Keskeisenä syynä on tietysti Ukrainan apu. Kyllä, me olemme kaikki sitä tukemassa voimakkaasti, ja siihen on syytä panostaa, mutta se supistaa niin, että Ukrainan maaohjelma tulee olemaan Suomen historian suurin kahdenkeskinen ohjelma. Koskaan Suomen historiassa ei ole yhdelle maalle annettu niin suurta tukea kuin nyt annetaan Ukrainalle. Se tuki on yli 58 miljoonaa euroa vuosittain tässä tulevalla kaudella, ja seuraavat maaohjelmamaat ovat 13 miljoonan tasolla. Ja siellä käy vielä niin, että useimmat maaohjelmamaat putoavat pois kokonaan, ja tämä yhteistyö supistuu ehkä viiteen jatkossa. Tämä on raju muutos siinä, että me emme pysty enää tavoittamaan vähiten kehittyneitä maita ja köyhintä maanosaa, Afrikkaa, sillä tavalla kuin aikaisemmin.

Nyt sitten tullaan siihen isoon kysymykseen, mistä, arvoisa puhemies, tulין tämän puheenvuoroni pitämään. Edustaja Garedew totesi, että se on hieno linjanmuutos, että me autamme lähellä olevia, ja teidän ryhmänne on moneen kertaan, tänäänkin, sen sanonut, että kehitysyhteistyö on rahojen tuhlaamista maailman köyhyysongelmien ratkaisemiseen, kun meillä prioriteetti pitäisi olla kotimaisen köyhyyden ratkaisemisessa. No, ilikurinen voisi tämän budjettikeskustelun yhteydessä todeta sen näinpäin, että kun tämä hallitus leikkaa myös kotimaisilta köyhiltä, niin niitä rahoja, jotka otetaan nyt globaalien köyhyyden ongelmien ratkaisemisesta pois, ei annetakaan suomalaisillekaan köyhille, vaan päinvastoin — se ilikurinen jatkaisi — näillä verohelpotuksilla suurituloisille tuetaan pikemminkin Suomen rikkaita.

En halua tätä argumentaatiota viedä eteenpäin, mutta halusin teille sanoa sen seikan, mikä on isoin huomio: Tämä argumentti ”lähellä tai kaukana” on suhteellinen. On tietysti geopolittiset syyt tukea Afrikkaa, mutta vielä enemmän ovat inhimilliset syyt, ja vaikka Afrikan ongelmat tuntuvat olevan kauempana kuin Ukrainan ongelmat — joka on tietysti aito, akuutti sotilaallinen kriisi, jossa on absoluuttisesti tuki tarpeellista — niin eivät Afrikan ongelmat ole niin sanotusti etäällä meitä, vaan sitten meillä on hallitsemattomat pakolaisvirrat ja koko se ongelmavyöhyke, mikä kantautuu siitä, että maailma on kuitenkin yhtenäinen ja globaali köyhyys purkaantuu erilaisena väkivaltaisena hallitsemattomuutena.

Siinä suhteessa tämä on iso kulma, että me emme tunnista sitä, ja se on se isoin asia, jonka haluan sanoa: Yhteisvastuu ei tunne rajoja. Yhteisvastuu ei tunne rajoja. Ne, jotka ovat halukkaita aidosti globaalitasolla solidaarisuustyötä tekemään, tekevät sen saman solidaarisuustyön Suomessa. Niillä riittävät voimavarat siihen. Nyt tämä hallituksen budjettiesitys tällä hetkellä näyttää siltä, että kun sitä yhteisvastuuta ei tahdo riittää maailmanlaajuisesti, niin ei sitä tunnu riittävän Suomessakaan. Sehän me keskusteltiin, kun me puhuttiin sosiaaliturvamennoista ja niiden leikkauksista.

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Vikman poissa, edustaja Kaikkonen poissa. — Ahaa, Gare dew sieltä. Kannattaa laittaa vähän aikaisemmin nuo nimet, koska sitten on aina vaikea katsoa, jos laitetaan ihan viime tipassa. Sopiiko niin?

18.09 Kaisa Gare dew ps: Arvoisa puhemies! Osaksi vastaukseksi tähän edelliseen puheenvuoroon: Me kaikki tiedetään, että Suomi on erittäin vaarallisesti ja vakavasti velkaantunut ja meidän taloustilanne on tosi vakava. En tiedä, oletteko te kuulleet semmoisesta henkilöstä, joka ottaisi itse lainaa korolla, jotta voisi antaa ne rahat, mitä lainaa, toiselle. Näin Suomi on nyt toiminut, ja se on se muutos, mitä perussuomalaiset ovat ajaneet, että me emme velkarahalla ota lainaa, kun nyt on kalliit korot vielä, ja lahjoita sitä pois. Tässä on vaakalaudalla koko Suomen hyvinvointivaltion romahtaminen ja meidän huolenpitomme meidän omista kansalaisista.

Se on totta, että tämän maapallon pelastamiseen tarvitaan paljon rahaa, köyhyyttä on paljon, mutta valitettavasti Suomi ei ole se ratkaisu, se, että suomalaiset veronmaksajat pelastaisivat koko maapallon köyhyydeltä ja lähettäisivät meidän verorahamme sinne maailmalle. Se ei voi olla ratkaisu. Jokaisen kansallisvaltion ensimmäinen tehtävä on huolehtia omista ihmisistään, omasta kansastaan ja omasta hyvinvoinnistaan. Sitten, jos jää ylimääräistä rahaa, me autetaan niitä muita.

Sitten tämä prioriteettijärjestys, että ketä me autetaan: Toki Ukraina on ykkösenä, koska siinä he sotivat myös meidän puolellemme, meidän naapurivaltiotamme Venäjää vastaan, ja siinä on suuri uhka myös Suomelle. Sen takia suuret intressit on todellakin tukea Ukrainaa ja näitä lähiseutuja. Mutta myös tämän perussuomalaisten sanonnan, että me haluamme auttaa lähellä, tarkoitus olisi, että siellä kehitysmaissa, missä on ongelmia ja haasteita, emme ratkaise niitä ongelmia sillä, että me tuomme ne kansalaiset tänne Suomeen, vaan sillä, että me voimme auttaa siellä kriisitilanteissa, lähellä sitä omaa maata, näitä kansalaisia, jotka tarvitsevat vaikka turvapaikkaa. Elikkä he oman valtion läheltä saisivat turvapaikan, vaikka viereisestä valtiosta, ja autetaan sinne näitä ihmisiä. Näin useampi ihminen saisi apua, se olisi halvempaa, ja sitten he voisivat vaikka palata sinne omaan valtioon, kun kriisitilanteet ovat ohi.

Eli nämä ovat tämmöisiä periaatteita, joita perussuomalaiset ovat ajaneet, myös nyt tässä hallituksessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten on vielä edustaja Kiljunen.

18.12 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ihan oikein muotoilitte: ”sitten vielä”. Ja se on sitten varmasti se viimeinen puheenvuoro minun puoleltani, enkä halua tätä debattia jatkaa. Mutta minusta on arvokasta, että edustaja Gare dew puhuu avoimesti sen kulman, miten te katsotte. Ilmeisesti meillä on osittain näkökulmaero ja saattaa olla jopa arvoissakin eroa. Tässähän kun käytiin näitä sosiaaliturvaleikkauksia läpi, niin puhuttiin näistä arvoeroista.

Te sanoitte niin, että ei ole ihmistä, joka ottaa lainan auttaakseen jotain toista. Kyllä, ehkä te voitte viitata siihen, että me emme ole Jeesusia, jotka tekisivät sen sillä tavalla, mutta meillä on kyllä lähetysaarnajahengessä olevia ihmisiä, jotka menevät kauas auttamaan toisia ja uhraavat oman elämänsä sen vuoksi, että voivat auttaa muita. Kyllä meitä on ihmisiä, jotka siihenkin pystyvät. Ja ideologisesti, aatteellisesti sitten tullaan näihin arvoi-

Budjetin alikohta PTK 74/2023 vp

hin. On olemassa sellainen aatesuuntaus, jota itse edustan hyvin vahvasti, että yhteiskunnan kehitystasoa mitataan sillä, kuinka se pitää huolta heikoimmista. Eli me haluamme auttaa aidosti heikoimpia ihmisiä tässä yhteiskunnassa. Ne, jotka ovat vahvoilla, pärjäävät paremmin. Ja sitten tulee tämä iso kulma, aivan niin kuin edustaja Biaudet tänään kauniisti muotoili: ei tässä voi olla ihmisyydessä eroa. Ihminen on ihminen ihan missä tahansa päin maailmaa hän on. Me olemme kaikki samalla pallolla, saman maailmankaikkeuden lapsia, olemme tänne syntyneet yhdessä. Eikä siinä ole jotain rajaa, joka yhtäkkiä estää tämän yhteisvastuun tunteen olemisen. Sen minä kyllä tunnustan, että meillä tämän talon päätöksentekijöinä on vastuu ensisijaisesti suomalaisista, vastuu meidän turvallisuudesta. Se on selvä asia. Mutta ei tämä yhteisvastuun periaate siitä laukea mihinkään. Se on meillä olemassa aidosti, ja sen takia minä sanoin, että se yhteisvastuun tunne ei tässä suhteessa tunne rajoja.

Viimeisen lauseen haluan tähän vielä sanoa tästä velasta. Tämä budjetti on rakennettu siihen samaan pohdiskeluun kuin silloin, kun vaalikampanjat käytiin, että Suomi on vaarallisesti velkaantunut. Haluan sanoa: Suomi ei ole vaarallisesti velkaantunut. Meillä on kieltämättä julkinen velka kasvanut, monista tekijöistä täällä on puhuttu, mutta me emme ole vaarallisesti velkaantuneet. Me olemme EU:n keskitasoa velka-asteeltamme, ja kaiken lisäksi kun ottaa vielä tuon nettovelan eikä vain bruttovelkaa, niin nettovelan osalta Suomi luottoluokittajien silmin ei ole velkaantunut lainkaan, koska meillä on valtavat eläkerahastot, jotka lasketaan julkisen talouden osaksi, ja siinä suhteessa meidän kilpailukykyemme tässä suhteessa ei ole ollenkaan niin huolestuttava kuin tässä keskustelussa on annettu ymmärtää. — En silti puolusta sitä linjaa, etteikö olisi tärkeätä niihin alijäämiin kiinnittää huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Garedew.

18.15 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Vastauksena tähän edelliseen: Todellakaan ihmisyydellä tai ihmisarvolla ei ole eroa. Kaikki ihmiset ovat täysin saman arvoisia ja arvokkaita, ja tämä on erittäin tärkeä periaate. Mutta niin kuin edellä sanoin, Suomi ei voi aivan kaikkia ihmisiä auttaa. [Kimmo Kiljunen: Ei, ei voi!] Siihen eivät riitä meidän resursit ja meidän rahat. Se vain on se todellisuus, että kaikkia emme voi auttaa, ja sen takia meidän pitää priorisoida ja tehdä päätöksiä, keitä me autetaan ja missä me autetaan. Sen takia olemme rajanneet sen, että Ukraina ykkösenä ja sitten lähellä. Se on myös viisautta näitä ihmisiä kohtaan, keitä me lähdemme auttamaan, että se raha, jota lähetämme sinne autettaviin maihin, olisi mahdollisimman tehokasta, niin että voisimme auttaa mahdollisimman monia ihmisiä hädässä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.